

18 മഹാപുരാണം
18 ഉപപുരാണം
2 ഇതിഹാസ - സംഗ്രഹം

“ഭാരതീയ വിചാരധാര” എന്ന
IISH പ്രസിദ്ധീകരണത്തിന്റെ പുരാണഭാഗം

ഡോ: എൻ. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ
Scientist & Director IISH

ഇന്ത്യൻ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് സയൻസ് ഫിക് ഹെറിറ്റേജ്
തിരുവനന്തപുരം - 695 018

18 മഹാപുരാണം
18 ഉപപുരാണം
2 ഇതിഹാസ - സംഗ്രഹം

“ഭാരതീയ വിചാരധാര” എന്ന
IISH പ്രസിദ്ധീകരണത്തിന്റെ പുരാണഭാഗം

ഡോ: എൻ. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ

ഇന്ത്യൻ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് സയൻസ് ഫിൻഡിംഗ് ഹെറിറ്റേജ്

തിരുവനന്തപുരം - 695 018

Heritage Publication Series - 71

18 മഹാപുരാണം 18 ഉപപുരാണം 2 ഇതിഹാസ - സംഗ്രഹം

Dr. N. Gopalakrishnan

M.Sc (Pharm), M.Sc (Chem), M.A. (Soc), Ph.D. (Chem); D.Lit
(Scientist. & Hon. Director IISH)

Indian Institute of Scientific Heritage (IISH)

Registered Charitable Trust 328/99/IV

Ushus, Estate Road, Pappanamcode

Trivandrum - 695 018 (Ph. 2490149)

www.iish.org

Rs. 20/-

Printed at:

Sree Printers (DTP, Offset & Screenprinting)

Ind. Estate, Pappanamcode, TVM - 19, Ph. 2490135

DHANYATHMAN

IISH is spreading the messages of our motherland through our publications in the PDF format to all our well-wishers. Your support for the mission is welcome.

Details of the bank account

Beneficiary : IISH Trivandrum

Ac No : 57020795171

IFSC : SBIN0070030

Bank : SBI industrial estate, papanamcode
Trivandrum-19

In the service of the motherland and dharma

IISH Publication Team

ആമുഖം

ഭാരതീയ ചിന്താധാരകൾക്ക് അനവധി വ്യാഖ്യാനങ്ങളുണ്ട്. ഉദാത്തവും, ഗഹനവുമായ തത്വചിന്തകളും, പ്രപഞ്ച ശക്തികളായ ബ്രഹ്മചൈതന്യവും, ജീവജാലങ്ങളിലെ ആത്മചൈതന്യവും ഈശ്വരാംശവുമെല്ലാം സാധാരണ ജനങ്ങൾക്ക് എളുപ്പത്തിൽ മനസ്സിലാക്കുക സാധ്യമല്ല. അവർ ആത്മീയതയുടെ ആഴങ്ങളിലേക്കിറങ്ങിച്ചെല്ലുവാൻ പലകാരണങ്ങളാലും വിമുഖരായിരിക്കാം. ഇവരിലേക്കും നമ്മുടെ ധർമ്മീക ചിന്താധാരകളുടെ ചൈതന്യമെത്തിക്കണം. അത് സാധിക്കുവാൻ ഒരു മാർഗം, ഈ ആത്മീയ ജ്ഞാന മണ്ഡലത്തെ സാധാരണക്കാരുടെ മാനസിക നിലവാരത്തിലേക്ക് 'താഴ്ത്തുക' എന്നതാണ്. അതിന്റെ ചൈതന്യവും, സാരാംശവും വിട്ടുകളയാതെ തന്നെ അവതരിപ്പിക്കുക. അതാണ് പുരാണങ്ങളിലൂടെ ഋഷിവര്യന്മാർ ചെയ്തത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അതിന്റെ വിശാലമായ അർത്ഥത്തിൽ വൈദിക-ഉപനിഷദ്ചിന്താസ്രോതസ്സുകളുടെ സാരാംശങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാനമായി പുരാണങ്ങളിലെ കഥകളുടെ സാരാംശത്തെ കരുതാവുന്നതാണ്. ഭാഗവതപുരാണത്തിൽ സുദീർഘമായ കഥാ-ചിരിതങ്ങൾ ശ്രവിച്ച പരീക്ഷിത്തിനോട്, ശ്രീശുക മഹർഷി പറഞ്ഞ വരികൾ ഇതിന്റെ ഉത്തമ ഉദാഹരണമാണ്. "കഥാ ഇമാസ്തേ കഥിതാ മഹീയസാം, വിതായ ലോകേഷു യശഃ പരേയുഷാം. വിജ്ഞാന വൈരാഗ്യ വിവക്ഷയാ വിഭോ വചോ വിഭൂതിർ നതു പാരമാർത്ഥ്യം." മഹാത്മാരുടെ ഈ കഥകളെല്ലാം ഞാൻ പറഞ്ഞത് യാഥാർത്ഥ്യ സംഭവങ്ങളാണെന്നു കരുതേണ്ട ആവശ്യമില്ല. സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കു വിജ്ഞാനവും, വൈരാഗ്യവും ഉണ്ടാകുന്നതിനുവേണ്ടി രചിക്കപ്പെട്ടവയാണ് ഈ കഥകളെല്ലാം എന്നാണിതിന്റെ സാരം. പുരാണമിത്യേവ ന സാധു സർവ്വം എന്ന് സർവ്വസാധാരണമായി ഉപയോഗിക്കുന്ന പ്രയോഗം പുരാണത്തിന്റെ സാരോപദേശങ്ങൾക്കാണ് മഹത്വം എന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

പ്രപഞ്ചത്തെ മുഴുവനും വിഷ്ണു എന്ന പ്രപഞ്ചപുരുഷ രൂപത്തിലും, അതിൽ നിന്നു ചൈതന്യമെടുത്ത് ബ്രഹ്മാവ് നടത്തുന്ന സൃഷ്ടിയും, സർവ്വനാശകാരിയും കൂടിയായ അതേ പ്രപഞ്ചശക്തിയുടെ രൂപമായി ശിവനെയും അവതരിപ്പിച്ച് അവരുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അനേകായിരം കഥകൾ ഉണ്ടായതും, പരമാത്മശക്തിയുടെ മഹത്വം സാധാരണക്കാർക്ക് മനസ്സിലാക്കുവാനുള്ള എളുപ്പവഴിയായിട്ടാണ്. ദേശങ്ങളും, ജനങ്ങളും, ക്ഷേത്രങ്ങളും, ഋഷിവര്യന്മാരും, രാജചരിതങ്ങളും, ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളും, ആത്മീയ സാരങ്ങളും, ഭൗതിക ഉയർച്ച

കളുമെല്ലാം ഇടകലർത്തി പുരാണങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നതിലൂടെ സർവ്വത്ത്മൈക്യവും, പ്രകൃതിയുമായി ഇഴുകി ചേർന്ന്, ധാർമ്മിക പന്ഥവിലൂടെയുള്ള വളർച്ചയും സാധ്യമാകുന്നു. ഓരോ വ്യക്തിയും, കുടുംബവും, സമൂഹവും, രാഷ്ട്രവും ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷങ്ങളായ പുരുഷാർത്ഥ പ്രാപ്തിയിലുള്ള ജീവിതം ധന്യമാക്കേണ്ടത് എങ്ങിനെയെന്ന് ഉദാഹരണസഹിതമുള്ള വിവരണമായി വരുന്നു പുരാണങ്ങൾ. ഇതേ പുരാണങ്ങളിൽ നിന്നും ചരിത്രകാരന് ശുദ്ധ ചരിത്രവും, ശാസ്ത്രകാരന് ശുദ്ധശാസ്ത്രവും വേർതിരിച്ചെടുക്കുവാനും സാധിക്കും.

വേദങ്ങളെപ്പോലെ അതിനിഷ്കർഷതയോടെയുള്ള ഒരു പഠനവും, പ്രചരണവും പുരാണങ്ങൾക്കില്ല. ദേശകാലാടിസ്ഥാനത്തിൽ രചയിതാവിന്റെയും, വ്യാഖ്യാതാവിന്റെയും, വിവർത്തകന്റെയും സാഹിത്യ-ആത്മീയ-ആരാധനാഭിരുചിക്കനുസരിച്ച് അവയിൽ ചെറുതായ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുക പതിവാണ്.

പുരാണങ്ങളിലെ വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഒരേകദേശരൂപം ലഭിക്കുവാൻ ഈ ലഘുപുസ്തകം മാർഗ്ഗദർശകമാകുമെങ്കിൽ ഞാൻ ധന്യനായി.

1. എന്താണ് പുരാണം ? വേദങ്ങൾ, ബ്രാഹ്മണങ്ങൾ, ആരണ്യകങ്ങൾ, ഉപനിഷത്തുകൾ ഇവയാണ് വൈദിക ഗ്രന്ഥങ്ങൾ. ഇവയുടെ ഘടകമായി വരുന്നതാണ് വേദാംഗങ്ങൾ. ശിക്ഷാ-നിരൂക്ത-വ്യാകരണ-ഛന്ദഃ ശാസ്ത്ര - കൽപശാസ്ത്ര ജ്യോതിഷ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ.

വേദങ്ങളുടെ ഉപസ്ഥാനം അലങ്കരിക്കുന്നതാണ് ഉപവേദങ്ങൾ. അർത്ഥശാസ്ത്രം, ധനുർവേദം, ഗന്ധർവവേദം, ആയുർവേദം, സ്ഥാപനവേദം (തച്ചുശാസ്ത്രം). ദർശനങ്ങളാകട്ടെ ആറേണ്ണമാണ് - പൂർവ്വമീമാംസ, ഉത്തരമീമാംസ, വൈശേഷികം, സാംഖ്യം, യോഗം, ന്യായം. ഇതിഹാസങ്ങൾ രണ്ടേണ്ണമാണെന്നറിയാമല്ലോ. വാത്മീകി രാമായണം, മഹാഭാരതം. ഇനിവരുന്നവയാണ് ഉപാംഗങ്ങളുടെ ഭാഗമായ 18 മഹാപുരാണങ്ങളും 18 ഉപപുരാണങ്ങളും.

2. പുരാണങ്ങൾ രചിച്ചതെവിടെ ? ഹരിയാനയിലെ നീംസാർ ജില്ലയിൽ അതിപുരാതനകാലത്ത് ഒരു തുറന്ന വിശ്വവിദ്യാലയം (open university) ഉണ്ടായിരുന്നു. അതാണ് നൈമിഷാരണ്യം. ഏതാണ്ടെല്ലാ പുരാണങ്ങളും രചിക്കപ്പെട്ടതെവിടെയാണ് എന്നു വിവരണങ്ങളിൽ കാണുന്നു.

3. പുരാണങ്ങൾ രചിക്കപ്പെട്ടതെങ്ങിനെയെന്ന് ? നൈമിഷാരണ്യത്തിലേക്കു വരുന്ന പ്രശസ്തരായ മഹർഷിമാരെ സ്വീകരിച്ചാനയിച്ച്,

അവിടത്തെ പ്രഗത്ഭരായ പ്രൊഫസർമാർ ചോദിക്കുന്ന അനവധി ചോദ്യങ്ങളും പണ്ഡിതരായ സന്ദർശകർ നൽകുന്ന മറുപടിയുമാണ്, വ്യാസപുത്രനായ ശ്രീശുകബ്രഹ്മജ്ഞി പുരാണങ്ങളായി രചിച്ചിരിക്കുന്നത്.

4. പുരാണ രചനാരീതിയെന്ത് ? ചോദ്യോത്തരരൂപത്തിലാണ് പുരാണവിഷയങ്ങളെല്ലാം വിവരിച്ചിരിക്കുന്നത്. പത്തോ ഇരുപതോ ശ്ലോകങ്ങളിൽ ഉത്തരം നൽകുകയോ. ചിലപ്പോൾ അദ്ധ്യായങ്ങൾ നീണ്ടു നിൽക്കുന്ന ചരിത/ചരിത്ര ഭാഗങ്ങളായോ വിവരിക്കുന്നതാണ് പുരാണ രചനാരീതി. ഒരു ചോദ്യത്തിന്റെ ഉത്തരം തന്നെ ചർച്ചാരൂപത്തിലും സംവാദരൂപത്തിലും ഉദ്ധരണികളായിട്ടുമുണ്ടാകാം.

5. പുരാണങ്ങളിൽ ഒരേ വിഷയം തന്നെ തുടർച്ചയായിട്ടാണോ അവതരിപ്പിക്കുന്നത് ? അപ്രകാരം ആകണമെന്നില്ല. ഒരേ സ്കന്ധത്തിലെപ്പോലും പല അദ്ധ്യായങ്ങളും പല വിഷയങ്ങളുടെ വിവരണങ്ങൾ നൽകുന്നതുകാണാം. കാരണം, ചോദ്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ചാണ് വിഷയവിവരണം നൽകുന്നത്.

6. പുരാണങ്ങളുടെ ലക്ഷണങ്ങളെന്താണ് ?

സർഗശ്ച പ്രതിസർഗ വംശോ മന്വന്തരാണി ച വംശാനുചരിതം ചൈവ പുരാണം പഞ്ചലക്ഷണം.

പുരാണങ്ങളിൽ അഞ്ചുലക്ഷണ വിഷയങ്ങൾ നിർബന്ധമായും ഉണ്ടായിരിക്കണം (ഒന്ന്) സർഗം - സൃഷ്ടി വിവരണം (രണ്ട്) പ്രതിസർഗം - സൃഷ്ടിയുടെ ലയ (പ്രളയം) വും പുനസൃഷ്ടിയും - (മൂന്ന്) വംശം, സൃഷ്ടി ക്രമമനുസരിച്ച് ഓരോ മഹർഷിയുടേയും, രാജാവിന്റേയും തലമുറകളെക്കുറിച്ചും അവരുടെ പ്രത്യേകതകളെക്കുറിച്ചുമുള്ള വിവരണം (നാല്) മന്വന്തരം - കഴിഞ്ഞുപോയ ആറു മന്വന്തരങ്ങളെക്കുറിച്ചും ഇപ്പോൾ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വൈവസ്വതമന്വന്തരമായിട്ടുള്ള വിവരണവും, മന്വന്തരങ്ങളുടെ പ്രത്യേകതകളെക്കുറിച്ചുമുള്ള വിവരണം, കാലയളവ്, ഭരിച്ചിരുന്ന രാജാക്കന്മാർ, എന്നിവയെല്ലാം ഈ വിഷയഭാഗങ്ങളാണ്. (അഞ്ച്) വംശാനുചരിതം - സൂര്യ-ചന്ദ്രവംശരാജാക്കന്മാരുടെ സവിസ്തര വിവരണം ചരിത്രഭാഗമായി വരണം. ഇത്രയും ചേർന്നതാണ് പുരാണം.

7. പുരാണ രചനിയലുള്ള പ്രത്യേകതയെന്ത് ? ഒരേ വിഷയത്തിലൂടെ പോകുമ്പോൾ വിരസത അനുഭവപ്പെടാതിരിക്കാൻ, മനുഷ്യഗന്ധിയായ അനവധി വിഷയങ്ങൾ, ഉപദേശരൂപത്തിലും, കഥാരൂപത്തിലും വിവരണങ്ങളായും, ധർമ്മമാർഗ്ഗങ്ങളായും, ശാസ്ത്രവിവരണ

ങ്ങളായും നൽകിയിരിക്കുന്നു. അതായത് സമഗ്രമായ ജീവിത വിവരണമാണ് പുരാണത്തിൽ നൽകിയിട്ടുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

8. പുരാണങ്ങളിലെ വിവരണങ്ങൾ ചരിത്രമോ, ശാസ്ത്രമോ ? എല്ലാ വിഷയങ്ങളും ചരിത്രഭാഗമല്ല. ചിലവ ചരിത്രഭാഗമാണുതാനും. എല്ലാം ശാസ്ത്രീയമായി തെളിയിക്കാൻ സാധ്യമല്ല, പുരാണങ്ങളിൽ സങ്കല്പങ്ങൾ, വിശ്വാസ ഭാഗങ്ങൾ, കഥകൾ, അനുഭവങ്ങൾ, അതിശയോക്തികൾ, എന്നിവയെല്ലാം ഉണ്ട്. വാദപ്രതിവാദങ്ങളിലും തർക്കത്തിലും പുരാണങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാറില്ല.

9. ഇപ്രകാരമൊരു വിവരണരീതി ഉണ്ടാകാൻ കാരണമെന്ത് ? ജീവിത സന്ദേശങ്ങൾ, ധാർമ്മിക മുല്യങ്ങൾ എന്നിവ നിരന്തരമായി സ്മൃതി മണ്ഡലത്തിൽ/ ഓർമ്മയിൽ നിലനിർത്താനാണ് ഋഷിവര്യന്മാർ ഇത്തരമൊരു അവതരണരീതി സ്വീകരിച്ചത്.

10. ഒരേ ചരിതം / വിവരണം പല രീതിയിൽ പല പുരാണങ്ങളിൽ നൽകിയിട്ടുള്ളതെന്തുകൊണ്ടാണ് ? എന്തു വിവരിക്കുന്നു, എങ്ങിനെ വിവരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനേക്കാൾ പ്രാധാന്യം കൽപ്പിക്കേണ്ടത് അതിലെ സന്ദേശങ്ങൾ നമ്മുടെ ജീവിതത്തിൽ നാം എങ്ങിനെ പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നു എന്നതിലാണ്.

11. പുരാണസന്ദേശങ്ങൾ ആർക്കുള്ളതാണ് ? വ്യത്യസ്ത തലങ്ങളിലുള്ളവർക്ക് വ്യത്യസ്ത രീതിയിലുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങൾ, സന്ദേശങ്ങൾ, ഉപദേശങ്ങൾ എന്ന രീതിയിലാണ് ഭാരതീയ ഗ്രന്ഥരചന നടത്തിയിട്ടുള്ളത്. ചിന്താപരമായും, ബുദ്ധിപരമായും, വളരെ ഉയരത്തിലെത്തിയവന് വേദങ്ങളും ഉപനിഷത്തുകളും എത്തിപ്പിടിക്കാനെളുപ്പമാണ്. സാധാരണക്കാർക്ക് അവ അത്രയും എളുപ്പമല്ല. അവർക്ക് ജീവിത മുല്യങ്ങൾ എളുപ്പത്തിലുൾക്കൊള്ളാൻ കഥകളും ചരിതങ്ങളും, കഥാപ്രസംഗങ്ങളും, ഹരികഥകളും, നാടകങ്ങളുമാണ് സഹായകമാകുക. അതിനുള്ള എല്ലാ സന്ദേശങ്ങളും ഈ പുരാണങ്ങൾ നൽകുന്നു.

12. പുരാണലക്ഷ്യത്തെ സംക്ഷിപ്തമായി ഇങ്ങിനെ പറയാം ! ബ്രഹ്മചര്യ-ഗൃഹസ്ഥ-വാനപ്രസ്ഥ-സന്യാസാശ്രമികൾ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതായ ആചാരങ്ങൾ, നന്മനിറഞ്ഞ പ്രവൃത്തിയുടെ സദ്ഫലങ്ങൾ, തിന്മയുടെ തിക്തഫലങ്ങൾ, സദാചാരങ്ങൾ, സ്വധർമ്മാനുഷ്ഠാനം, രാജാക്കന്മാരുടെയും മറ്റു ഭരണാധികാരികളുടേയും ധർമ്മം., അസൂയ-വാശി-പക-ദ്വേഷ്യം-അഹംഭാവം തുടങ്ങിയ മാനസീകാവസ്ഥയുള്ളവർ കാലക്രമത്തിൽ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന ദുഃഖവും ജീവിത പരാജയങ്ങളും ക്ലേശങ്ങളും മോക്ഷമാർഗ്ഗങ്ങൾ, ധർമ്മാർത്ഥ

കാമമോക്ഷ പ്രാപ്തി ഇവയെല്ലാം വിവരിക്കുമ്പോൾ ആദ്യ നീകമായി പുരാണങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യം ധാർമ്മികമായ വ്യക്തിജീവിതം, അചാരാധിഷ്ഠിതമായ കുടുംബജീവിതം, പരോപകാരാധിഷ്ഠിതമായ സമൂഹ ജീവിതം, സമഗ്രധർമ്മാധിഷ്ഠിതമായ രാഷ്ട്രഭരണവും ജീവിതവും മാത്രമാണ്.

അതിഗഹനങ്ങളായ സന്ദേശങ്ങൾ കഥാരൂപത്തിൽ നൽകുമ്പോൾ, കഥകളല്ല വിശകലനം ചെയ്യേണ്ടത്, അതിലെ സന്ദേശങ്ങൾ മാത്രമാണു എന്നോർമ്മിപ്പിച്ചുവല്ലോ. സന്ദേശങ്ങളും ഉപദേശങ്ങളും അഗാധതലത്തിൽ മനസ്സിലുറക്കാനായി മാത്രമാണ് കഥകളും അനുഭവങ്ങളും അതിശയോക്തി കലർത്തിയോ കലർത്താതെയോ വിവരിക്കുന്നത്.

പുരാണങ്ങൾ സത്യവേദപുസ്തകങ്ങളല്ല, മറിച്ച് സത്യ-ധർമ്മ സന്ദേശവാഹനങ്ങളാണ്. പുരാണങ്ങളിൽ, അനവധി പൈതൃക വിഷയങ്ങളും വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. മനശാസ്ത്രം, ആധുനിക നിലവാരമുള്ള ശാസ്ത്രം, അർത്ഥശാസ്ത്രം, ഭാഷാശാസ്ത്രം, തച്ചശാസ്ത്രം, ദർശനങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം ലളിതമായി വിരസത തോന്നാത്തവിധത്തിലവതരിപ്പിക്കുന്നത് പുരാണങ്ങളുടെ പ്രത്യേകതയാണ്.

പുരാണങ്ങളുടെ കാലഘട്ടം ബി.സി. 2000 - ബിസി 100 നുമിടക്കോ അതിനു മുമ്പോ ആകാം. നന്മയുടെ സന്ദേശങ്ങൾ നൽകാനുള്ള മാർഗ്ഗമായതുകൊണ്ട്, പുരാണങ്ങൾ ഏതു കാലഘട്ടത്തിൽ ആരെയും എന്നതിന് പരിധിക്കപ്പുറമുള്ള പ്രസക്തി ഭാരതീയർ അന്നും ഇന്നും കൽപിച്ചിട്ടില്ല.

ഒരു ചരിത്രസംഭവം നാടകമായോ, നോവലായോ സിനിമയായോ, ചരിത്രമായിതന്നെയോ വിവരിക്കുന്ന രീതികളിൽ വിഷയാവതരണ വ്യത്യാസമുള്ളതുപോലെ പുരാണങ്ങളിൽ ചരിത്രാവതരണത്തിന് പ്രത്യേകതയുണ്ട്. പത്രമാസികയിൽ, റേഡിയോയിൽ, ടിവിയിൽ, സിനിമയിൽ പലതരത്തിലുള്ള വായനക്കാർക്ക് / ശ്രോതാക്കൾക്ക് / പ്രേക്ഷകർക്ക്, പലവിഭവങ്ങൾ ചേർത്തുനൽകുന്നതുപോലെ അതിബൃഹത്തായ പുരാണഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിക്കുന്നവർക്ക് വിരസത ഉണ്ടാകാത്ത വിധത്തിൽ പല വിവരണങ്ങൾ, പഠിക്കാനായി തന്നെ, ചേർത്തിട്ടുണ്ടാകും.

ഡോ: എൻ. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ

പുരാണം

ആധ്യാത്മികവും ധാർമ്മികവുമായ തത്വങ്ങൾ, സാധാരണ ജനങ്ങൾക്ക് എളുപ്പത്തിൽ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനും, ഉപാസനാമാർഗം സ്വീകരിക്കുന്നതിനും വേണ്ടി കഥാരൂപത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതാണ് പുരാണങ്ങൾ. ദൈവിക കഥകളും, ചരിതങ്ങളും മാത്രമല്ല അനേകം രാജവംശങ്ങളുടെ ചരിത്രവും, മന്വന്തര വർണനകളും ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ വിവരണങ്ങളും, ദേശീയവും-പ്രാദേശികവുമായ വിഷയങ്ങളും പുരാണങ്ങളിൽ വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. രചനാ വ്യത്യാസം-വിവരണ വ്യത്യാസം-വീക്ഷണ വ്യത്യാസം - ആരാധനാ മനോഭാവം എന്നീ കരണങ്ങളാൽ ഒരേ കഥ തന്നെ വിവിധ പുരാണങ്ങളിൽ ചെറിയ ഭേദഗതികളോടെ വിവരിക്കുന്നുമുണ്ടാകും.

ഏതാണ്ട് എല്ലാ പുരാണങ്ങളും ഉത്തരഭാരതത്തിലെ നൈമിഷാരണ്യം (ഇന്നത്തെ നീംസാർ) എന്ന പുണ്യക്ഷേത്രത്തിൽ വെച്ച് സുതഗൗതമകാദി ഋഷിവര്യന്മാർ വിവരിക്കുന്നതാണ്. മത്സ്യരൂപിയായ മഹാവിഷ്ണു വിവരിക്കുന്ന പുരാണം മത്സ്യപുരാണമായും, വരാഹമൂർത്തി വിവരിക്കുന്നത് വരാഹപുരാണമായും വർണിക്കപ്പെടുന്നു. നാരദൻ വിവരിച്ചത് നാരദപുരാണവുമായിത്തീർന്നു. പുരാണങ്ങളിൽ ഒരേ കഥ തുടർച്ചയായി വിവരിക്കുകയല്ല ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. സുതഗൗതമകാദി മഹർഷിമാർ തമ്മിലുള്ള സംവാദവും, പുരാണകഥാപുരുഷന്മാർ തമ്മിലുള്ള സംവാദവും, കഥകളും, ഉപകഥകളും, അവയുടെ ഉപകഥകളും കലർന്നുവരുന്നതാണ് പുരാണങ്ങളിലെ ഉള്ളടക്കം. ഇതിഹാസത്തിലേതുപോലെ, പുരാണങ്ങളിൽ തുടർച്ചയായ ഒരു കേന്ദ്ര കഥാസാരവും കഥാപാത്രങ്ങളും ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ല.

പതിനെട്ട് മഹാപുരാണങ്ങളും, അത്രതന്നെ ഉപപുരാണങ്ങളും ഉള്ളതായി വിവരണങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. പല വിവരണങ്ങളിലും, പുരാണങ്ങളിലും ചില മഹാപുരാണങ്ങളുടെയും ഉപപുരാണങ്ങളുടെയും പേരുകൾ പർസ്പരം മാറിയും കാണുന്നു. ഈ രണ്ടു വിഭാഗങ്ങളിലും പെടാത്ത പുരാണങ്ങളും ഇന്നു ലഭ്യമാണ്.

ഏതാണ്ട് എല്ലാ മഹാപുരാണങ്ങളിലും നൂറുകണക്കിന് അധ്യായങ്ങളുള്ളതുകൊണ്ട് പുരാണവിഷയങ്ങൾ അധ്യായ ക്രമത്തിൽ വർണ്ണിക്കുക അസാധ്യമാണ്. അത്തരത്തിലൊരു വിവരണം സംക്ഷിപ്ത രൂപമായാൽപോലും ഏറെ ബൃഹത്തായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. അതിനാൽ പുരാണങ്ങളെ അംശങ്ങളായും, കാണുഡങ്ങളായും ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഇതിൽ വിഷയ

വിവരണം നടത്തിയിരിക്കുന്നത്. ഒരേ പുരാണത്തിൽ തന്നെ ഒരു കഥ പുനരാവർത്തനമായി വ്യത്യസ്ത ഭാഗങ്ങളിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ഇവിടെ വിവരിക്കുന്ന സംക്ഷിപ്ത രൂപത്തിലും അതനുസരിച്ചുള്ള പുനരാവർത്തി വരുന്നുണ്ടായിരിക്കും.

വിഷ്ണു പുരാണം : വിഷ്ണു മഹാപുരാണം പരാശരമുനി മൈത്രേയൻ വിവരിച്ചുകൊടുക്കുന്ന പുരാണമാണ്. 126 അദ്ധ്യായങ്ങളുള്ള ഈ പുരാണം ആറ് അംശങ്ങളായും വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു.

അംശം 1. സുതമഹർഷിയും ശൗനകാദികളും തമ്മിൽ നടത്തുന്ന സംവാദത്തിൽ, നൈമിഷാരണ്യത്തിൽ വച്ച് വിവരിക്കുന്ന വിഷ്ണുപുരാണ മഹത്വം, സൃഷ്ടിക്കു മുമ്പുള്ള പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ അവസ്ഥ, ജഗത്സൃഷ്ടി, ജഗദുൽപത്തി, ജഗത്തിന്റെ മഹത്വം, ഹിരണ്യനിൽ നിന്നും ഭൂമിയ രക്ഷിക്കുവാൻ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ വരാഹാവതാരം, വേദങ്ങളുടെ ഉത്ഭവം, ദേവ-ഋഷിമാരുടെ ഉത്ഭവം, മാനവസമൂഹത്തിൽ വർണ്ണാശ്രമങ്ങളുടെ ഉത്ഭവവും-അടിസ്ഥാനനിയമങ്ങളും, ധ്രുവചരിതം, ധ്രുവതപസ്, ധ്രുവന്റെ വംശത്തിലെ പൃഥുവിന്റെ ചരിത്രം, പൃഥുവിന്റെ രാജ്യാഭിഷേകം, പൃഥുവിന്റെ രാജ്യഭരണ മഹത്വം, നരസിംഹാവതാര വർണനം എന്നിവ നൽകുന്നു.

അംശം 2. പ്രിയവ്രതന്റെ രാജവംശം-ഭരതവംശചരിത്രം-ജംബു-പ്ലക്ഷ-ശാക-ശാൽമലി-കുശ-കൗഞ്ച-പുഷ്കരാഖ്യ എന്നീ ദ്വീപുകളുടെ വിവരണം, ഭാരതവാസിയുടെ നിർവ്വചനം, ഭാരതഭൂമിയുടെ വർണ്ണനം. അതല-വിതല-സുതല-രസാതല-തലാതല-പാതാളാദി തലങ്ങളുടെ വിവരണം, കർമ്മഫലമായി മരണശേഷം അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന സ്വർഗ്ഗ-നരക വിവരണം, ഓരോ പാപത്തിനുമുള്ള നരകങ്ങൾ, ജ്ഞാനസമ്പാദന മാർഗ്ഗങ്ങൾ, മോക്ഷപ്രാപ്തി ഈ അംശത്തിന്റെ അവസാന ഭാഗത്തിൽ ഭൂലോകം, ഭൂവർലോകം, സ്വർലോകം, സൂര്യചക്രസ്ഥാനം, ഉദയാസ്തമനം, നക്ഷത്രരാശി വ്യവസ്ഥകൾ, കാലചക്രം, ചതുർലോകപാലകർ, ജ്യോതിഷചക്രം, നവഗ്രഹസ്ഥാനം എന്നീ ജ്യോതിഷ വിഷയങ്ങളും വിവരിക്കുന്നുണ്ട്.

അംശം 3. സ്വായംഭുവൻ-സ്വാരോചിഷൻ-ഉത്തമൻ-താമസൻ-രൈവതൻ-ചാക്ഷുഷൻ-വൈവസ്വതൻ-സാവർണി-ദക്ഷസാവർണി-ബ്രഹ്മസാവർണി-ധർമ്മസാവർണി-രുദ്രസാവർണി-രാഘവേദ സാവർണി-ഇന്ദ്രസാവർണി എന്നീ 14 മനുക്കളുടെ വിവരണം. കൽപാന്തകാലഘട്ടം, വ്യാസനിർമ്മിതമായ ഋഗ്വേദ-യജുർവേദ-സാമവേദങ്ങളുടെ ശാഖകൾ , 18 പുരാണം, 18 ഉപപുരാണവിവരണങ്ങൾ, പുരാണലക്ഷണം, വർണ്ണാശ്രമ ധർമ്മങ്ങൾ, ഗൃഹ്യാചാരങ്ങൾ, സദാചാരങ്ങൾ, നിത്യ

കർമ്മങ്ങൾ, പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ, ജാതകർമ്മം, ശ്രാദ്ധം, പിണ്ഡ ദാനം, ബ്രഹ്മണലക്ഷണം.

അംശം 4. ഇക്ഷ്യാകുവംശത്തിലെ അനേകം രാജാക്കന്മാരുടെ ചരിതങ്ങൾ, പുരഞ്ജയ ചരിതം, തൃശംഖു രാജചരിതം, ദിലീപന്റെയും ദശരഥന്റെയും ചരിതം, സോമവംശവിവരണം, ജമദഗ്നി-വിശ്വാമിത്ര-കശ്യപ-യദു-വൃഷ്ണി വംശങ്ങൾ, അക്രൂരൻ-കംസൻ-ദേവകി-വസുദേവൻ-ശിശുപാലൻ എന്നിവരുടെ ചരിതം, പുരു-മാഗധ-നാഗ-മൗര്യവംശ ചരിതം, ചാണക്യനെക്കുറിച്ചുള്ള സുദീർഘ വിവരണം.

അംശം 5. വസുദേവ-ദേവകി വിവാഹം, ശ്രീകൃഷ്ണ ജനനം, കൃഷ്ണ ലീലകൾ, പുതനാമോക്ഷം, ശകടാസുരവധം, കാളിയമർദ്ദനം, ധേനു കാസുരവധം, ഗോവർദ്ധന പർവ്വത ഉദ്ധാരണം, വൃഷഭാസുരവധം, ദ്വാരകാ നിർമ്മാണം, മഥുരയിൽ നിന്നും ദ്വാരകയിലേക്കുള്ള ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ യാത്ര, രുഗ്മിണീസ്വയംവരം ശംഭരവധം, അർജ്ജുന-ശ്രീകൃഷ്ണദർശനം.

അംശം 6. കൽപാന്തത്തിൽ വരുന്ന മഹാപ്രളയ വിവരണം, മനുഷ്യ മോചനത്തിന് ആദ്ധ്യാത്മികതയുടെ മഹത്വം, സ്വർഗനരക പ്രാപ്തി, യോഗമാർഗ്ഗത്തിലൂടെയുള്ള മോക്ഷപ്രാപ്തി, വിഷ്ണുമഹാപുരാണ പഠന-ശ്രവണ ഫലങ്ങൾ.

നാരദീയപുരാണം : നാരദമഹർഷി സനൽകുമാരനോട് വിവരിക്കുന്നതായിട്ടാണ് 125 അദ്ധ്യായങ്ങളുള്ള പൂർവ്വാർദ്ധത്തിന്റെയും 82 അദ്ധ്യായങ്ങളുള്ള ഉത്തരാർദ്ധത്തിന്റെയും കഥാരചന.

പൂർവ്വാർദ്ധം : നാരദമഹർഷിയുടെ വിഷ്ണുസ്തുതി, ഭൃഗോളവർണ്ണന, ഹരിഭക്തി നിരൂപണം, ഗംഗാ-പ്രയാഗ എന്നീ നദികളുടെ മഹത്വം, ഗംഗയുടെ ഉത്ഭവകഥ, ധർമ്മവിവരണം, വിഷ്ണുഭക്തി, വിഷ്ണുപൂജ, ധ്യാനയോഗചര്യയുടെ ഫലം, മോക്ഷവിവരണം, ശ്രാദ്ധകർമ്മങ്ങൾ, വ്രതാനുഷ്ഠാനഫലങ്ങൾ. വേദ-ശാസ്ത്രവിവരണം, വേദശ്രുതികളുടെ പ്രാധാന്യം, സ്വരവർണന, വ്യാകരണം-നിരൂക്തം-ഛന്ദശാസ്ത്രം-ജ്യോതിഷം-ശിക്ഷ-കൽപശാസ്ത്രം എന്നീ വേദാംഗങ്ങളുടെ വിവരണം, ജ്യോതിഷത്തിലെ ഗണിതം-ജാതകം-കാലക്രിയാപാദം-ഗ്രഹനിലകൾ എന്നിവയുടെ വിവരണങ്ങൾ, ആദ്ധ്യാത്മിക തത്വങ്ങൾ, മന്ത്രപുജാദി കർമ്മങ്ങൾ, വിഷ്ണുപുജാദികൾ, രാധാകൃഷ്ണ മാഹാത്മ്യം, ശ്രീകൃഷ്ണ സഹസ്രനാമം, ജപഹോമവിധികൾ, 16 വേദപുജാവിധികൾ, ദുർഗ്ഗാമന്ത്രങ്ങൾ, മഹേശ്വര സ്തോത്രങ്ങൾ, 18 പുരാണങ്ങളുടെ സംക്ഷിപ്ത വിവരണം, അനേകം വ്രതങ്ങളിൽ, ഓരോന്നിന്റെയും അനുഷ്ഠാനഫലങ്ങൾ.

ഉത്തരാർദ്ധം : പ്രഥമ മുതൽ പൗർണമി അഥവാ (അമാവാസി) വരെ യുള്ള പ്രധാന ദിനങ്ങളിലെ വ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങൾകൊണ്ട് സിദ്ധിക്കുന്ന പുണ്യഫലങ്ങൾ, ഏകാദശീവ്രതം, പുണ്യദിനങ്ങളിലെ ഗംഗാസ്നാന-ഗയാസ്നാന-കാശീപുരദർശന-മാഹാത്മ്യം, കാശീവിശ്വനാഥ ക്ഷേത്ര പുരുഷോത്തമക്ഷേത്ര- ഒറീസ്സയിലെ ജഗന്നാഥക്ഷേത്ര-മാഹാത്മ്യം, പുഷ്കരക്ഷേത്രം, നർമ്മദാനദി, മമുരാപുരി, അവന്തികാ, വൃന്ദാവനം, രാമേശ്വരം, ലക്ഷ്മണാചലം (ലക്നൗ), ഗോകർണം, ത്രയംബകേശ്വരം, ഹരിദാരം എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഭാരതത്തിന്റെ, എല്ലാ ദിശകളിലുമുള്ള പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളുടെയും, നദികളുടെയും മാഹാത്മ്യവിവരണങ്ങൾ.

ഭവിഷ്യമാഹാപുരാണം : മനുവിന്റെ അനേകം പ്രശ്നങ്ങൾക്കുത്തരമായി സൂര്യഭഗവാൻ വിവരിക്കുന്നതാണത്രെ ഭവിഷ്യപുരാണവിഷയങ്ങൾ. 14500 ശ്ലോകങ്ങളുള്ള ഭവിഷ്യപുരാണം, ബ്രഹ്മപർവ്വം, മധ്യപർവ്വം, പ്രതിസർഗപർവ്വം, ഉത്തരപർവ്വം എന്നിങ്ങനെ ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു.

ബ്രഹ്മപർവ്വം : ഈ പർവ്വത്തിലെ 215 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ സ്ത്രീലക്ഷണം, പുരുഷലക്ഷണം, സ്തീധർമ്മം, ശ്രേഷ്ഠരായ സ്ത്രീ-പുരുഷന്മാരുടെ ധർമ്മാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, വിവിധ വ്രതങ്ങളുടെ ഫലം, നിത്യജീവിതത്തിലനുഷ്ഠിക്കേണ്ട ആചാരകർമ്മങ്ങൾ, ബ്രാഹ്മണ-ക്ഷത്രിയ-വൈശ്യ-ശൂദ്രാദി വർണ്ണങ്ങളിലെ സ്ത്രീ-പുരുഷന്മാർ പ്രത്യേകമായി അനുഷ്ഠിക്കേണ്ട ആചാരങ്ങൾ, സൂര്യസൃഷ്ടി, ആദിത്യമാഹാത്മ്യം, സൂര്യവംശ രാജാക്കന്മാരുടെ ചരിതം.

മധ്യപർവ്വം : സ്വർഗലോകം, ഭൂലോകം, പാതാളം എന്നിവയുടെ സ്ഥാനങ്ങൾ, യജ്ഞമാഹാത്മ്യം, കർമ്മ-മഹത്വം, ത്യാഗത്തിന്റെ ഭാഗമായ യജ്ഞകർമ്മമഹത്വം, ഹവനകർമ്മങ്ങൾ, വേദേതിഹാസങ്ങൾ ഭക്തിശ്രദ്ധയോടെ പഠിച്ച് പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ പുണ്യഫലങ്ങൾ, ഗൃഹനിർമ്മാണം, വാസ്തു, പ്രതിഷ്ഠ കർമ്മങ്ങൾ, യജ്ഞകർമ്മം, ഹവനങ്ങൾ, ക്ഷുദ്ര കർമ്മഫലം, ക്ഷേത്ര മാഹാത്മ്യം, ക്ഷേത്രപരിസരങ്ങളിൽ അശ്വത്ഥം-വടവൃക്ഷം-കുവളം എന്നിവ നട്ടുവളർത്തി പ്രതിഷ്ഠ നടത്തുന്നതിന്റെ പുണ്യഫലം.

പ്രതിസർഗ്ഗപർവ്വം : ത്രേതായുഗത്തിലും, ദ്വാപരയുഗത്തിലും ജീവിച്ചിരുന്ന ജനങ്ങളുടെ ജീവിതരീതികളുടെ പ്രത്യേകതകൾ, ന്യൂഹവംശങ്ങളുടെ ഭാരതത്തിലേക്കുള്ള ആഗമനം, ന്യൂഹവംശജരുടെ ജീവിതരീതികൾ, ജ്യേഷ്ഠമിയുടെ വിവരണം, ജ്യേഷ്ഠന്മാരുടെ ജീവിതരീതി, ഭാഷ-വേഷവിധാനങ്ങൾ, ബുദ്ധധർമ്മ സ്ഥാപനം, ബുദ്ധമതവിവരണം, ദക്ഷിണ ഭാരതത്തിലേക്കും മറ്റു പ്രദേശങ്ങളിലേക്കും ബുദ്ധമതപ്രച

രണം, കലിംഗ-ആജ്ഞീർ-ദാമക എന്നീ പ്രസിദ്ധനഗരവിവരണം, വിക്രമാദിത്യ-വേതാളകഥകൾ, ധീരരായ സ്ത്രീകളുടെ ചരിതം, സത്യനാരായണ പുജാമഹത്വം, പ്രസിദ്ധരായ അനേകം രാജവംശങ്ങളുടെ ചരിതം, അവരുടെ വംശ പരമ്പരയിൽ ശാലീവാഹനൻ, ഭോജൻ, ജയചന്ദ്രൻ, പൃഥ്വിരാജൻ എന്നിവരുടെ രാജ്യപരിപാലനം, അവർ നടത്തിയ യുദ്ധവിവരണം. ദഹലി (ഡൽഹി) യിലെ ജ്ഞേഹദുപവൃത്താന്തം, മാധ്യാചാര്യർ-കബീർ-നരശ്രീ-പീപാ-ഗുരുനാനാക്-നിത്യാനന്ദൻ എന്നിവരുടെ ചരിതം, അക്ബറിന്റെ ദൽഹി ഭരണവൃത്താന്തം, ശിവാജി ചരിത്രം, മുകില (മുഗള) വംശവിവരണം, മുഗളന്മാർക്കുശേഷം ഭാരതം ഭരിച്ച ഗുരുണ്ഡന്മാരുടെ (ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ) വാണിജ്യത്തിനുള്ള വരവും, കൽകത്ത നഗരിയുടെ സ്ഥാപനവും, ഗുരുണ്ഡവംശത്തിലെ ലാർഡ്സ് മാരുടെ ഭരണം, അതിനുശേഷം ഋഷിതുല്യരായവരുടെ കർമ്മഫലമായി ഭാരതത്തിൽ പാർലമെന്റി ഭരണസമ്പ്രദായത്തിന്റെ തുടക്കം, ജ്ഞേഹന്മാർ അവരുടെ മതപ്രചരണം, തീവ്രമായി നടത്തുന്നത്, തദനന്തരമുള്ള സത്യയുഗ ആരംഭം. ഇവയെല്ലാം പുരാണത്തിൽ പിന്നീട് ചേർത്തതാണത്രെ.

ഉത്തരപർവ്വം : മേൽവിവരിച്ച വിഷയങ്ങളിൽ നിന്നും തികച്ചും വ്യത്യസ്തമായ വിഷയങ്ങളാണ് ഉത്തരപർവ്വത്തിലുള്ളത്. ശ്രീകൃഷ്ണ യുധിഷ്ഠിരസംവാദം, അനേകം വ്രതാനുഷ്ഠാനഫലം, പുണ്യദിനങ്ങൾ-തിഥികൾ-നക്ഷത്രങ്ങൾ- എന്നിവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ നടത്തുമ്പോൾ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട ചടങ്ങുകൾ, ദാനകർമ്മങ്ങൾ, പുജാകർമ്മങ്ങൾ എന്നിവ സുദിനങ്ങളിലനുഷ്ഠിക്കുന്നതിന്റെ ഫലസിദ്ധി.

ഗരുഡപുരാണം : മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ വാഹനമായ ഗരുഡൻ കശ്യപമുനിക്കു വിവരിക്കുന്ന ഈ പുരാണവിഷയങ്ങൾ സുതമഹർഷി നൈമിഷാരണ്യത്തിൽ വെച്ച് ശൗനകാദി ഋഷികൾക്ക് വിവരിക്കുന്നതാണ്. ഗരുഡപുരാണം 135 അദ്ധ്യായങ്ങളുള്ള പൂർവ്വാർദ്ധമായും 35 അദ്ധ്യായങ്ങളുള്ള ഉത്തരാർദ്ധമായും ഭാഗിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പൂർവ്വാർദ്ധം : ഗരുഡ പുരാണ ഉൽപത്തി, തൃമൂർത്തികളുടെ ഉത്ഭവം, സൂര്യദേവ-വിഷ്ണു-കൃഷ്ണന്മാരുടെ പുജാവിധികൾ-അർച്ചന- ധ്യാന മന്ത്രങ്ങൾ, വേദത്തിലെ ഗായത്രിമന്ത്രമഹത്വം, ബ്രഹ്മണചര്യകൾ, ജ്യോതിശാസ്ത്രമഹത്വം, സ്ത്രീ-പുരുഷലക്ഷണങ്ങൾ, ഭാരതഭൂമിയിലെ തീർത്ഥ വിവരണങ്ങൾ, ബ്രഹ്മണ-ക്ഷത്രിയ-വൈശ്യ-ശൂദ്രാദികളുടെ കർമ്മധർമ്മങ്ങൾ, ആശ്രമധർമ്മങ്ങൾ, മന്വന്തരവിവരണം, നിതിസാരമഹത്വം, രാജാവ് അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതും അനുശാസിക്കേണ്ടതുമായ

ധാർമ്മിക തത്വങ്ങളും നിബന്ധനകളും, രാജാവിനുള്ള ധാർമ്മികമായ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ, സത്യസന്ധരും-ധർമ്മിഷ്ഠരുംമായ രാജഭൃത്യലക്ഷണം, രാജഭൃത്യധർമ്മം, വ്രതമാഹാത്മ്യം, ചന്ദ്രവംശചരിതം, രാമായണ കഥയുടെയും, മഹാഭാരതകഥയുടേയും സംക്ഷിപ്തരൂപം, മനുഷ്യവ്യാധികൾ, ഔഷധഗുണമുള്ള അനേകം സസ്യലതാദികൾ, വിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരങ്ങൾ, വൈഷ്ണവ സ്തോത്രങ്ങൾ, നിത്യജീവിതത്തിലെ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, സുദർശനപുജാവിധി.

ഉത്തരാർദ്ധം : മറ്റു പുരാണവിഷയങ്ങളിൽ നിന്നും തികച്ചും ഭിന്നമായ വിഷയങ്ങളാണ് ഗരുഡപുരാണത്തിലെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ വിവരിക്കുന്നത്. മരണശേഷം മനുഷ്യാത്മാവ് പ്രേതരൂപം പ്രാപിക്കുന്നതും, കർമ്മഫലങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്നതുമാണ് ഇതിലെ വിഷയം. ജീവിത കാലത്തെ കർമ്മഫലങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രേതത്തിന് അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന സുഖദുഃഖങ്ങൾ, സൽകർമ്മങ്ങൾ, ദാനധർമ്മാദികളുടെ ഫലങ്ങൾ, ജന്മാന്തരകർമ്മങ്ങൾ, ജഡം ദഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ചടങ്ങുകൾ, ആചാരങ്ങൾ, ശ്രാദ്ധകർമ്മങ്ങൾ, പിണ്ഡദാനം എന്നീ കർമ്മങ്ങളിലൂടെ ആത്മാവിന് സിദ്ധിക്കുന്ന സത്ഗതി, മരണശേഷം ആത്മാവിന്റെ യമലോകഗമനം, തൽസമയത്ത് അനുഭവിക്കുന്ന യാതനകൾ, പാപികൾ യമലോകത്ത് അനുഭവിക്കുന്ന പീഠനങ്ങൾ, പ്രേതം ആഹാരത്തിനുവേണ്ടി അലയുന്നത്, മുകുതിക്കുവേണ്ടിയും പുത്രപൗത്രാദികൾ നടത്തുന്ന ശ്രാദ്ധകർമ്മങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയും മോഹിച്ചലയുന്നത്. മരണാനന്തര ക്രിയകളുടെ ഫലങ്ങൾ, തീർത്ഥഘട്ടങ്ങളിൽ വെച്ച് നടത്തുന്ന ശ്രാദ്ധമഹത്വം, വ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, ഗരുഡ പുരാണ പഠനശ്രവണഫലങ്ങൾ.

അഗ്നിപുരാണം : അഗ്നിപുരാണത്തിലെ 398 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ ഓരോന്നും ഓരോ വിഷയത്തെ വിവരിക്കുന്നതുപോലെയാണ് വിഷയാവതരണം. ഇതിലെ വിഷയങ്ങൾ യഥാക്രമം ഇപ്രകാരമാകുന്നു. അമൃതമഥന കഥ, നരസിംഹാവതാരം, രാമായണ കഥയുടെ സംക്ഷിപ്ത രൂപം-ബാലകാണ്ഡം-അയോദ്ധ്യാ കാൺഡം-ആരണ്യകീഷ്കിന്ധാ കാൺഡം-സുന്ദരകാണ്ഡം-യുദ്ധകാണ്ഡം-ഉത്തരകാണ്ഡം-മഹാഭാരതത്തിലെ കുരുപാണ്ഡവരുടെ ജനനം മുതൽ അവരുടെ സ്വർഗ്ഗാരോഹണം വരെയുള്ള മഹാഭാരതകഥയുടെ സംക്ഷിപ്തം, ദേവസ്ഥാനപ്രതിഷ്ഠാകർമ്മം, ദേവാലയനിർമ്മാണം, ഗോപുരലക്ഷണം, പ്രതിഷ്ഠാലക്ഷണം, ശാലഗ്രാമലക്ഷണം വിഷ്ണുവിന്റെ ദശാവതാര പ്രതിമകൾ-നവഗ്രഹ പ്രതിമകൾ, ശിവലിംഗം എന്നിവയുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ, കുളം, കിണർ, തടാകം എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം, ദേവപുജാവിധികൾ, ഭിക്ഷാവിധികൾ, വാസ്തുപുജാവിധി, ഗൃഹം

-ക്ഷേത്രം എന്നിവയുടെ ശിലാസ്ഥാപനം. ക്ഷേത്രങ്ങളിലെ പുനഃപ്രതിഷ്ഠ, പുണ്യനദികളുടെയും പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളുടെയും മാഹാത്മ്യം, ധനുർവേദ വിഷയങ്ങളായ യുദ്ധക്രമങ്ങൾ - വ്യൂഹരചന-കോടിരചന-അർഘകാണ്ഡ നിർമ്മാണം, യുദ്ധവിജയത്തിനുള്ള രഹസ്യവിദ്യകൾ, ശത്രുജയത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള മന്ത്ര-തന്ത്രകർമ്മങ്ങൾ, വർണ്ണധർമ്മങ്ങൾ, ഗൃഹസ്ഥധർമ്മം, വിവാഹചടങ്ങുകൾ, ശൗചവിധികൾ, ശ്രാദ്ധവിധി, മരണാനന്തര ക്രിയകൾ, വാനപ്രസ്ഥാശ്രമം, ശ്രാദ്ധകൽപം, നവഗ്രഹഹോമങ്ങൾ പാപങ്ങളുടെ പ്രായശ്ചിത്ത വിധികൾ, അനവധി വ്രതങ്ങൾ, വർണ്ണമനുസരിച്ചുള്ള ധർമ്മാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, രാജധർമ്മം, ശുഭാശുഭശകുനങ്ങൾ, സ്ത്രീ-പുരുഷലക്ഷണം, ധനുർവേദഗ്രന്ഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വിശകലനം-തുടർച്ച-ധനുർവിദ്യ അഭ്യസിക്കുന്ന രീതികൾ, ഖഡ്ഗപ്രയോഗം - അസ്ത്രപ്രയോഗം, ദശാസ്ത്രപ്രയോഗം, ഋഗ്വേദ-യജുർവേദ-സാമവേദ ശാഖകളുടെ മഹത്വം, വേദാംഗ-ഉപാംഗ വിവരണം, ആയുർവേദമാഹാത്മ്യം-കഷായവിധി-വക്ഷായുർവേദം, മൃതസഞ്ജീവിനി, ഗജ-അശ്വ-ഗോചികിത്സാക്രമങ്ങൾ, വിഷചികിത്സ, വിഷമുള്ള നാഗലക്ഷണം, ഛന്ദശാസ്ത്രവിവരണം, കാവ്യലക്ഷണം-പ്രസ്താവന-നിരൂപണം-വൃത്ത-നാടക-ശൃംഗാരരസ-രതിക്രീഡ-ന്യൂത്ത-അഭിനയ നിരൂപണങ്ങൾ-ശബ്ദാലങ്കാരം - അർത്ഥനാലങ്കാരാഗ ലക്ഷണം, വ്യാകരണവിഷയങ്ങളായ സന്ധി-വിഭക്തി-ലിംഗം-ശബ്ദം, കർമ്മജ്ഞാനേന്ദ്രിയ-യോഗചര്യവിവരണം, ബ്രഹ്മജ്ഞാനപ്രാപ്തി, പുരാണ പഠന-ശ്രവണഫലങ്ങൾ.

ഭാഗവത പുരാണം : ഭാഗവത മഹാപുരാണത്തിലെ 19,000 ശ്ലോകങ്ങളെ, 335 അദ്ധ്യായങ്ങളിലായി 12 സ്കന്ധങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. നാരദനും-വ്യാസനും തമ്മിൽ നടക്കുന്ന സംവാദമായിട്ടാണ്, നൈമിഷാരണ്യത്തിൽ ശൗനകാദിമഹർഷിമാർക്ക് ഈ പുരാണം സുതമഹർഷി വിവരിക്കുന്നത്.

സ്കന്ധം 1. പരീക്ഷിത്ത് മഹാരാജാവിന്റെ ജനനം, രാജ്യപാലനം, നായാട്ടിനായുള്ള യാത്രാമധ്യേ വനത്തിൽ തപസ്സു ചെയ്യുന്ന ശമീകന്റെ കഴുത്തിൽ ചത്ത പാമ്പിനെ ഇടുന്നതുകൊണ്ട് കോപിഷ്ഠനായ മുനിപുത്രന്റെ ശാപം, ശാപവിവരം അറിഞ്ഞ പരീക്ഷിത്തിന്റെ ഗംഗാതീരയാത്ര.

സ്കന്ധം 2, 3. മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരങ്ങൾ, പുജാവിധികൾ, ശ്രീകൃഷ്ണജനനം, ബാലലീലകൾ, മഥുര-ദാരകാപുരി വർണനം, ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഉത്ഭവം, ബ്രഹ്മസൃഷ്ടി, മമ്പന്തരങ്ങൾ, ജയവിജയന്മാർ മഹാവിഷ്ണു ദർശനത്തിനായി വന്ന സനകാദിമഹർഷിമാരെ പ്രവേശനദാർത്തിൽ തടഞ്ഞതുമൂലം ശാപം ഏറ്റുവാങ്ങി അവർ

ഹിരണ്യാക്ഷനും-ഹിരണ്യകശിപുവുമായി ജന്മമെടുക്കുന്ന കഥ, ദേവ പ്രാർത്ഥന കേട്ട് ഹിരണ്യാക്ഷനിഗ്രഹത്തിനായി വിഷ്ണുവിന്റെ വരാ ഹാവതാരം, കർദമ-കപീല-മഹർഷിമാരുടെ ചരിതം, ഭക്തിയോഗ മഹിമ. സ്കന്ധം 4, 5. ശിവ-ദക്ഷ വൈരാഗ്യം, ശിവാഭ്യർത്ഥന നിരസിച്ച് സതിയുടെ ദക്ഷയാഗഗമനം, സതിയെ അപമാനിച്ചത് സഹിക്കാതെ ശിവന്റെ കോപാഗ്നിയിൽ ദക്ഷന്റെ ദഹനം, ദേവന്മാർ നടത്തുന്ന ശിവ സ്തുതി, ധ്രുവചരിതം, ധ്രുവന്റെ തപസ്, വേനന്റെയും-പൃഥുവിന്റെ യും ചരിതം, പൃഥുവിന് മഹാവിഷ്ണുവിൽ നിന്നു ലഭിക്കുന്ന ജ്ഞാനോപദേശം, ഋഷഭരാജചരിതം, ഭരതരാജവംശചരിതം, പുലഹ മഹർഷിയുടെ ആശ്രമത്തിൽ തപസ്സനുഷ്ഠിച്ച് ഭരതന്റെ ജ്ഞാനോപ ദേശ സ്വീകരണം, ഭാഗീരഥി നദീവർണ്ണനം.

ഭാരതവർഷമാഹാത്മ്യം, സപ്തദ്വീപുകളുടെ വിവരണം, ആദിത്യ- ചന്ദ്രഗതിവിഗതികൾ, രാഹുകേതുവിവരണം, സ്വർഗനരകവിവരണം. സ്കന്ധം 6, 7. ഭാഗവതപുരാണമഹത്വം, അജാമിളമോക്ഷം, ഇന്ദ്രന്റെ അഹങ്കാരകാരണം, വ്യത്ര ഉത്ഭവം, ഇന്ദ്രന്റെ വജ്രായുധനിർമ്മാണം, ദേവാസുരയുദ്ധം, ഇന്ദ്രവ്യത്രയുദ്ധം, വ്യത്രന്റെ പൂർവജന്മം, പാർവ്വതീ ശാപത്താൽ ചിത്രകേതുവിന്റെ പുനർജന്മം. പാർവ്വതീശാപത്താൽ ചിത്രകേതു വ്യത്രനായിത്തീർന്ന ചരിത്രം. (ഈ കഥ ഋഗ്വേദത്തിലെ ഒരു പ്രധാനവിഷയമാണ്) ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ തപസ്, പ്രഹ്ലാദ ചരിതം, നൃസിംഹാവതാരം, രാജധർമ്മം, ആചാരാനുഷ്ഠാനക്രമങ്ങൾ. സ്കന്ധം 8, 9. യജ്ഞധർമ്മം, ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം, സമുദ്രമഥനം, ശിവവി ഷ്ണപാനം, മോഹിനീരുപധാരണം, അമൃതമോഷണം, മന്വന്തരവർണ്ണ നം, വാമനാവതാരകഥ, മഹാബലിചരിതം, സൂര്യവംശരാജാക്കന്മാരുടെ ചരിതം, സുകന്യചരിതം, ഇക്ഷ്വാകുവംശം, ഗംഗാവതാരം, ശ്രീരാമച രിതം, നിമിചരിതം, ചന്ദ്രവംശം, പരശുരാമ-യയാതി-പുരുചരിതം, പുരു -ഭരത-യാദവവംശവിവരണം.

സ്കന്ധം 10, 11. കംസവധത്തിനായുള്ള അശരീരി, അശരീരി ശ്രവിച്ച കംസന്റെ ദേവകീവധശ്രമം, ദേവകീപുത്രവധം, കൃഷ്ണജനനം, പുത്ര നാമോക്ഷം, ശകടാസുരവധം, തൃണാവർത്തവധം, ബകാസുരവധം, കാളിയമർദ്ദനം, ബലരാമ-ശ്രീകൃഷ്ണമധുരാഗമനം, ദ്വാരകാനിർമ്മാ ണം, ദ്വാരകാഗമനം, സ്യമന്തകകഥ, പാണ്ഡവ ദിഗ്വിജയം, ശിശുപാല വധം, സുഭദ്രാഹരണം, യാദവവംശത്തിന്റെ ഉന്മൂലനാശത്തിനായി മഹർഷിമാരുടെ ശാപം, ശ്രീകൃഷ്ണൻ ജീവസാരാംശവിഷയം ഉദ്ധ വന് വിവരിക്കുന്നതായുള്ള ഉദ്ധവഗീത, ഉപദേശവിഷയങ്ങളായ ധർമ്മാ ചാരങ്ങൾ, ഭക്തിയോഗം, ജ്ഞാനയോഗം, കർമ്മയോഗം.

സ്കന്ധം 12. മൗര്യവംശ-നാഗവംശ ചരിതം (ഇവ രണ്ടും ചരിത്ര വിഷയങ്ങളാണ്). പ്രളയവിവരണം, ഭാഗവതം പൂർണ്ണമായും ശ്രവിച്ച പരീക്ഷിത്ത് രാജാവിന്റെ ജീവത്യാഗം, ഭാഗവത പഠന ശ്രവണഫലം.

ശിവപുരാണം : സുതമഹർഷി ശൗനകാദി ഋഷിമാർക്ക് ഏഴുസംഹിതകളിൽ - ഭാഗങ്ങളിൽ - വിവരിക്കുന്നതാണ് ശിവപുരാണം.

വിദ്യേശ്വരസംഹിത : ശിവമാഹാത്മ്യം, ശിവലിംഗപൂജ, തൃമൂർത്തികളുടെ മഹത്വം, ശിവരാത്രിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കഥകൾ, ശിവരാത്രിവ്രതം, ഓങ്കാരവിവരണം, ശിവലിംഗപ്രതിഷ്ഠാ ചടങ്ങുകൾ, ശിവക്ഷേത്രമഹത്വം, പഞ്ചാക്ഷരമാഹാത്മ്യം, ശിവപൂജാ സങ്കീർത്തനങ്ങൾ, രൂദ്രാക്ഷ മഹിമ, ഭസ്മ മാഹാത്മ്യം-ഭസ്മധാരണവിധി.

രൂദ്രസംഹിത : സൃഷ്ടിഖണ്ഡം, സതിഖണ്ഡം, പാർവതീഖണ്ഡം, കുമാരഖണ്ഡം, യുദ്ധഖണ്ഡം എന്നിങ്ങനെ 5 ഖണ്ഡങ്ങൾ ചേർന്നതാണ് രൂദ്രസംഹിത. സൃഷ്ടി ഖണ്ഡത്തിൽ ശിവക്ഷേത്രദർശനത്തിന് നാരദന്റെ ഭൂപര്യടനം, കാശിവിശ്വനാഥക്ഷേത്രവിവരണം, ശിവലിംഗചൈതന്യം-ശിവപൂജാവിധി-ശിവഭൂതസൃഷ്ടി. ശിവശക്തി, ശിവ-സതീവിവാഹം, ദക്ഷയജ്ഞം, ശിവകൈലാസഗമനം എന്നീ വിഷയങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നു. സതീഖണ്ഡത്തിൽ ദക്ഷപുത്രിമാരുടെ വിവാഹം, ദേവഋഷിമാരോടുകൂടി ശിവന്റെ സതീവരണഗമനം, ശിവ-സതിമാരുടെ ശ്രീരാമദർശനം എന്നീ വിഷയങ്ങളും, പാർവതീഖണ്ഡത്തിൽ പാർവതിയുടെ ജനനം, നാമകരണം, ശിവനെ വരനായി ലഭിക്കുന്നതിന് പാർവതിയുടെ തപസ്, ഹിമാചലന്റെ ശിവദർശനം താരകാസുര ഉത്ഭവം എന്നിവയും വിവരിക്കുന്നു. കുമാരഖണ്ഡത്തിൽ കാർത്തികേയജനനം, താരകാസുരവധത്തിനായി സർവ്വദേവന്മാരും കുമാരന് (മുരുകന്) സ്വന്തം ആയുധങ്ങൾ നൽകിയുള്ള ആശിർവാദം, താരകാസുര-ദേവസൈന്യ ഘോരയുദ്ധം, ഗണേശജനനം, ഗണേശസ്തുതി എന്നീ വിവരണങ്ങളാണ്. യുദ്ധഖണ്ഡത്തിൽ ശിവ-അസുരയുദ്ധം, താരകാസുര രാജധാനിയായ ത്രിപുരാനഗരത്തെ നശിപ്പിച്ച് ശിവന്റെ ദേവസംരക്ഷണം, ജാലന്ധരരാജവിവരണം, പാർവതിയെ മോഹിച്ച ജാലന്ധരനെ ശിവൻ വധിക്കുന്ന കഥ, ശിവന്റെ ദംഭാസുരവധം, ശംഖചൂഡവധം, ഹിരണ്യാക്ഷൻ - ഹിരണ്യകശിപു-അന്ധകാസുര-ബാണാസുര ചരിതം.

ശതരൂദ്രസംഹിത : ശിവന്റെ അവതാരങ്ങൾ, ശ്രീരാമൻ ചെയ്യുന്ന ശിവപൂജ, അർജുനന്റെ ശിവതപസ്.

കോടിരൂദ്രസംഹിത : ഭാരതത്തിലെ 12 പ്രധാന ജ്യോതിർലിംഗക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യം, ശിവകഥകൾ, കാളീനഗരവിവരണം, നന്ദികേശം, ഹാഠകേശ നഗര വിവരണം, ശിവതത്വചിന്തകൾ.

ഉമാസംഹിത : നരകവിവരണം, ഓങ്കാരമഹത്വം, മനുവംശം, ഇക്ഷ്യാകുവംശം, സാഗരവംശം, ദുർഗ്ഗാദേവിമാഹാത്മ്യം, ദശമഹാവിദ്യാ വിവരണം, ഭക്തിമാർഗ്ഗ മാഹാത്മ്യം.

കൈലാസ സംഹിത : ശൈവമതം, പ്രണവതത്വം, ദീക്ഷാസ്വീകരണവിധി, യോഗാസനവിവരണം, ക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യം, പ്രാണായാമവിധി, ശിവയോഗീലക്ഷണം.

വായപീയസംഹിത : ശിവസിദ്ധാന്തം, ശിവനാമ ഉത്ഭവം, പാർവ്വതിയുടെ ശിവഭജനം, ശിവമഹത്വം, ഭസ്മ-രൂദ്രാക്ഷമാഹാത്മ്യം, പാശുപതവ്രതം, ശിവന്റെ പ്രപഞ്ചരൂപം, ശിവസിദ്ധാന്തവിവരണം, ശിവാവതാരം, ശിവദീക്ഷ, ശിവഹോമങ്ങൾ, ശിവഭക്തരുടെ ദിനചര്യകൾ-ആചാരങ്ങൾ, ഭജനനിയമങ്ങൾ - നിബന്ധനകൾ, ശിവപുരാണ പഠന-ശ്രവണഫലങ്ങൾ.

മാർക്കണ്ഡേയ പുരാണം : ജൈമിനി മഹർഷിയും, മാർക്കണ്ഡേയ മഹർഷിയും തമ്മിലുള്ള സംവാദമായാണ് മാർക്കണ്ഡേയ പുരാണവിവരണം. ആറു ഭാഗങ്ങളിലായി 137 കാന്ധങ്ങൾ ഇതിലടങ്ങുന്നു. ഭാഗം 1, 2, സുകൃശമുനിയുടെ ശാപം മൂലം ബ്രഹ്മണൻ പക്ഷിയായിത്തീർന്നകഥ, ഹരിശ്ചന്ദ്രന്റെ ചരിതം, കായമേനൂവിനെ വിശ്വാമിത്രൻ അപഹരിക്കുന്ന കഥ, മനുഷ്യജനനം-ഗർഭ വളർച്ച-ജനന-മരണം-കർമ്മഫലം-സ്വർഗനരകങ്ങൾ, പാപഫലമായുള്ള നരകയാതനകൾ, വിവശ്ചിത് രാജാവ് കർമ്മഫലമായി അനുഭവിക്കുന്ന നരകയാതനയുടെ കഥ, അലർക്കരാജ കഥയിലൂടെ രാജധർമ്മവിവരണം, ശത്രുജിത്തിന്റെ പുത്രനായ ഋതദജൻ അധർമ്മിയായ പാതാളകേതുവിനെ വധിച്ച കഥ, വർണ്ണാശ്രമ ധർമ്മങ്ങൾ - ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ-ഭക്ഷണ ക്രമങ്ങൾ-ധാർമ്മിക തത്വചിന്തധാരകൾ, യോഗശാസ്ത്രം, ഓങ്കാരമാഹാത്മ്യം. ഭാഗം 3. ബ്രഹ്മതത്വം, ഭൂമിയുടെ ഉത്ഭവം, ദൈവീകത്വം, ഭൂത-പ്രേത-പിതൃവിവരണം, മനുഷ്യ-ഋഷി ഉത്ഭവം, സപ്തമനുക്കളുടെ വിവരണം, മന്വന്തരം, ജാബുദ്ദീപ്, മേരുപർവ്വതം ഭാരതത്തിലെ 9 ഭാഗങ്ങൾ, 7 ഉന്നതങ്ങളായ പർവ്വതങ്ങൾ, ഹിമാലയ-പരിപാത്ര-വിന്ദ്യ-ഋക്ഷ-സഹ്യ-മലര -മഹേന്ദ്രാദി പർവ്വതങ്ങൾ, പൂർവ്വപശ്ചിമ-ദക്ഷിണ-ഉത്തരഭാരതത്തിലെ ജനവിഭാഗങ്ങൾ.

ഭാഗം 4, 5. സുദീർഘമായ ദേവീമാഹാത്മ്യം, സുരതരാജ്യത്തിൽ നിഷ്കാസിനനായ ഒരു വൈശ്യൻ നടത്തുന്ന ദേവി ഉപാസന, ദേവി അസുര ശക്തികളെ വധിച്ച കഥ, ബ്രഹ്മജനനം, ആദിത്യനിൽ നിന്ന് ബ്രഹ്മവംശ ഉത്ഭവം, കശ്യപപുത്രനായ മരീചിയുടെ ചരിതം, കുരുരാജവംശചരിതം, ഈ രാജവംശജർ നാഗന്മാരുമായി നടത്തിയ യുദ്ധം. മറ്റ് പുരാണങ്ങളുടെ സംക്ഷിപ്തരൂപം.

ലിംഗപുരാണം : ലിംഗരൂപിയായ മഹേശ്വരൻ മഹർഷിമാർക്ക് വിവരിക്കുന്ന പുരാണമാണ് ലിംഗപുരാണം. ഇതിലെ പൂർവ്വഭാഗത്തിൽ 108 അദ്ധ്യായങ്ങളും, ഉത്തരഭാഗത്തിൽ 55 അദ്ധ്യായങ്ങളുമുണ്ട്.

പൂർവ്വഭാഗം : ഭൂലോകം-ഭൂവർലോകം-സ്വർലോകം-ജനലോകം-തപോലോകം-സത്യലോകം-ബ്രഹ്മലോകം എന്നീ ഏഴുലോകങ്ങളുടെ വർണനം, അനേകകോടി ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളുടെ വിവരണം, അഗ്നിയുടെ ഉൽപത്തി, സപ്തജ്ഞി വർണനം, പിതൃവിവരണം, രുദ്രദേവ ഉത്ഭവം, ശിവപൂജാവിധികൾ, ശിവപൂജനഫലം, കൃത്യഗുണത്തിലും കലിയുഗത്തിലും വ്യക്തികളുടെയും സമൂഹത്തിന്റെയും സ്വഭാവങ്ങളിലുണ്ടാകുന്ന വ്യത്യാസങ്ങൾ, യുഗാരംഭം മുതൽ യുഗാവസാനം വരെ ഭാരതത്തിൽ വരുന്ന മാറ്റങ്ങൾ, നവഗ്രഹങ്ങളിൽ ഓരോന്നിന്റെയും സഞ്ചാരപഥം അവയുടെ സഞ്ചാരവും ഭ്രമണവും മൂലമുണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങൾ, സോമരാജ വംശാവലിയുടെ സുദീർഘമായ വിവരണം, യയാതിയുടേയും ദേവയാനിയുടെയും കഥ, ശിവന്റെ 28 രൂപഭേദങ്ങൾ.

ഉത്തരഭാഗം : വൈഷ്ണവാരാധകരുടെ ലക്ഷണം, വൈഷ്ണവരുടെ ആചാരനൂഷ്ഠാനങ്ങൾ, വിഷ്ണുമന്ത്രജപം, ആത്മീയ-ഭൗതിക അഭിവൃദ്ധിക്ക് വൈഷ്ണവോപാസന, ആംബരീഷചരിതം, സുദർശനചക്രചരിതം, വൈഷ്ണവ പൂജാവിധികൾ, ശിവസ്തുതി, ശിവോപാസനാനൂഷ്ഠാനങ്ങൾ, ശിവലിംഗപൂജയുടെ സുദീർഘമായ വിവരണം, ദാനധർമ്മാദികളുടെ പുണ്യഫലം, ലിംഗപുരാണ-പഠന-ശ്രവണഫലം.

ബ്രഹ്മ വൈവർത്തപുരാണം : പതിനാലു മനുക്കളിൽ ഒന്നായ സാവർണിമനു നാരദമഹർഷിക്ക് ഉപദേശിക്കുന്ന പുരാണവിഷയങ്ങളിൽ സൂതമഹർഷി, നൈമിഷാരണ്യത്തിൽ വെച്ച് ശൗനകാദിമഹർഷിമാർക്ക് വിവരിക്കുന്നതാണ് ബ്രഹ്മവൈവർത്തപുരാണം. ഇത് നാലുഖണ്ഡങ്ങളായി വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. യഥാക്രമം ബ്രഹ്മഖണ്ഡം, പ്രകൃതിഖണ്ഡം, ഗണപതിഖണ്ഡം, കൃഷ്ണജന്മഖണ്ഡം.

ബ്രഹ്മഖണ്ഡം : ബ്രഹ്മസൃഷ്ടി വിവരണം, ശ്രീകൃഷ്ണസ്തോത്രങ്ങൾ, കൃഷ്ണ-നാരായണബന്ധം, കൃഷ്ണ ചൈതന്യ നിരൂപണം, ബ്രഹ്മത്തിന്റെ വൈവർത്തം അഥവാ പരിണാമമത്രെ പ്രപഞ്ച ചൈതന്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം. പ്രപഞ്ചത്തിലെ എല്ലാ സ്ഥാവര ജംഗമവസ്തുക്കളുടെയും ഉത്ഭവത്തിനു കാരണമായ ബ്രഹ്മചൈതന്യം, വിശ്വസൃഷ്ടി വിവരണം, ബ്രഹ്മാവിന്റെ പൗത്രനായ കശ്യപന്റെയും, ബ്രഹ്മവംശത്തിലെ കുബേരന്റെയും ചുവനന്റേയും വംശാവലി, ബ്രഹ്മസൃഷ്ടി വിവരണം.

പ്രകൃതിഖണ്ഡം : ലോകസൃഷ്ടി, പ്രകൃതി വിവരണം, കുന്ദോദരദാ

സനായ ശംഖചൂഡൻ ദേവസ്ത്രീകളെ അപമാനിച്ച കഥ, സത്യവാൻ - സാവിത്രികഥ, നരകലോകവർണനം.

ഗണപതിഖണ്ഡം : പാർവ്വതീ ദേവിയുടെ ഉത്ഭവം, ശിവപാർവ്വതി വിവാഹം, പാർവ്വതിയുടെ വരപ്രാപ്തി, ഗണപതിയുടെ ജനനം, കാർത്തികേയ ജനനം, പരശുരാമചരിതം.

കൃഷ്ണജന്മഖണ്ഡം : നാരദചരിതം, കൃഷ്ണാവതാരകഥ പൂർണ രൂപത്തിലും ഭാവത്തിലും ഭാഗവതപുരാണത്തിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന തുപോലെ സുദീർഘമായി കൃഷ്ണ ജന്മഖണ്ഡത്തിലും വിവരിക്കുന്നു. (ഭാഗവതപുരാണം നോക്കുക)

മത്സ്യപുരാണം : മത്സ്യരൂപിയായ മഹാവിഷ്ണു വിവരിക്കുന്ന പുരാണകഥ, നൈമിഷാരണ്യത്തിൽ വെച്ച് സുതമഹർഷി ശൗനകാദി മഹർഷിമാർക്ക് 291 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ വർണിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസപുത്രനായ മരീചിയുടെ ഉത്ഭവം, നാരദ-ദിതിപുത്രജനനം പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടി, തൃമൂർത്തികളുടെ ഉത്ഭവം, ദേവന്മാരുടെ ജനനം, മന്വന്തരങ്ങൾ, വൈന്യരാജചരിതം, സോമവംശം-സൂര്യവംശം-പിതൃവംശ വിവരണം, ശ്രാദ്ധകർമ്മങ്ങളുടെ പ്രാധാന്യം, ശ്രാദ്ധകൽപം, ശ്രാദ്ധവിധിവർണനം, മാതൃ-പിതൃപൂജനം, സപിണ്ഡീകരണ ക്രിയകൾ, അശൗചവിധികൾ, ശ്രാദ്ധകർമ്മഫലം, കച-ദേവയാനി കഥ, ശർമ്മിഷ്ഠയുടെയും ദേവയാനിയുടെയും കലഹം, യയാതി ശർമ്മിഷ്ഠാസംഗമം, പുരുരവസ്സിന്റെ രാജ്യാഭിഷേകം, യയാതിയുടെ സ്വർഗ്ഗാരോഹണം, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ യയാതിയും അഷ്ടകനും മാനവധർമ്മത്തെക്കുറിച്ച് നടത്തുന്ന സംവാദം-വർണ്ണനാശ്രമധർമ്മഫലങ്ങൾ-ലോകചരിത്രം-യദു-വൃഷ്ണി-അനു-പുരു-അഗ്നിവംശങ്ങളിലെ പല രാജാക്കന്മാരുടെയും ചെയ്തികൾ വീരപരാക്രമങ്ങൾ-ധർമ്മാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, സപ്തദ്വീപുകളുടെ വിവരണം. ഓരോ ദ്വീപിലുമുള്ള പർവ്വതങ്ങൾ-നദികൾ-പവിത്രത-അവയുടെ മഹത്വം, ഭാരതഖണ്ഡ മഹിമ, ഭാരതത്തിലെ നദികളുടെ മഹത്വം, വാരണാസി-അമരകണ്ടകം എന്നീ തീർത്ഥാടനകേന്ദ്രവിവരണം, ഋഷിമാരായ ഭൃഗു-ആംഗരീസ്-വിശ്വാമിത്രൻ-കശ്യപൻ-വസിഷ്ഠൻ-പരാശരൻ-അഗസ്ത്യൻ എന്നിവരുടെ വംശാവലി വിവരണം, രാജധർമ്മം, ദുർഗ്ഗ നിർമ്മാണം-രാജ്യരക്ഷ:-ശത്രുക്കളുമായി ബന്ധപ്പെടുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ-ദണ്ഡനപ്രയോഗങ്ങൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് രാജാവിനുണ്ടായിരിക്കേണ്ട ജ്ഞാനമഹത്വം, ശിക്ഷാപ്രശംസ-രാജകൊട്ടാരനിർമ്മാണം-യാത്രനിമിത്തങ്ങൾ ശഠനങ്ങൾ തുടർന്ന് വിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരം, വിരാട് സ്വരൂപം, വാഠനാവതാരം, വരാഹാവതാരം എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള സുദീർഘമായ വിവരണം, ദേവ-അർദ്ധനാരീശ്വര-പ്രഭാകര-ശിവ-

പ്രതിമകളുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ, പ്രതിഷ്ഠാ കർമ്മങ്ങൾ, ഇക്ഷ്യാകു രാജ വംശം, മാഗധരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നതും ഭാവിയിൽ ഭരിക്കാൻ സാധ്യത യുള്ളതുമായ രാജാക്കന്മാരുടെ ചരിതം, ആന്ധ്രദേശത്തിലെ യവന ന്മാരുടെയും, മ്ലേച്ഛന്മാരുടെയും വിവരണം, ഇവ രണ്ടും ഭാവിയിൽ നിന്ന് നൽകിയിരിക്കുന്നത് പുരാണത്തിന്റെ രചനാകാലവുമായി ബന്ധ പ്പെടുത്തി അതിൽ തന്നെ രചിച്ചിരിക്കുന്ന കാലവിവരണമാണ്. കലി യുഗ ആരംഭം, ഈ യുഗത്തിൽ മനുഷ്യരിൽ കാണുന്ന മാറ്റങ്ങൾ , ദാനധർമ്മാദികളുടെ മഹത്വം, ആചാര്യന്മാർക്കും, ഋഷിമാർക്കും നൽകുന്ന ദാനമഹത്വം, മത്സ്യപുരാണ പഠന ശ്രവണഫലങ്ങൾ.

കുർമ്മപുരാണം : പാതാളത്തിൽ വച്ച് കുർമ്മരുപിയായ വിഷ്ണു വിവരിക്കുന്നതായതുകൊണ്ടാണ് ഇത് കുർമ്മപുരാണം എന്ന് അറിയ പ്പെടുന്നത്. ഇതിൽ 53 അദ്ധ്യായങ്ങളുള്ള പൂർവ്വഭാഗം 46 അദ്ധ്യായങ്ങ ളുള്ള ഉത്തരഭാഗവുമാണുള്ളത്.

പൂർവ്വഭാഗം : ബ്രഹ്മാവിൽ നിന്നും സൃഷ്ടിയുടെ ആരംഭം, 14 മനുക്ക ളുടെ വിവരണം, മരീചിചരിതം, മരീചിപുത്രനായ കശ്യപചരിതം, വൈവസ്വതമനുവിന്റെ വംശജനായ ഇക്ഷ്യാകുവിന്റെ ചരിതം, സൂര്യ വംശം-ചന്ദ്രവംശം-യദുവംശ ചരിതങ്ങൾ, പുരുരവസിന്റെ കഥ, ശ്രീകൃ ഷ്ണചരിതം, ഭാരതത്തിലെ പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളായ കാശി-പ്രയാഗ- ഗയ-ഹരിദ്വാരം-ഋഷികേശം എന്നിവയുടെ മഹത്വം, പുണ്യതീർത്ഥ ങ്ങളിൽ സ്നാനം ചെയ്യുന്നതിന്റെ ഫലം, പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളിൽ നട ത്തുന്ന ശ്രാദ്ധകർമ്മാദികളുടെ മാഹാത്മ്യം, സപ്തദീപുകളുടെ വിവ രണം, ഭാരത വർഷത്തിന്റെ ഭൂപ്രകൃതി, ജംബുദ്വീപവർണ്ണനം, പ്ലക്ഷ ദ്വീപിനെക്കുറിച്ചുള്ള സുദീർഘ വിവരണം.

ഉത്തരാർദ്ധം : ഭക്തിയുടെ മഹത്വം, നിർമ്മലമായ ചിന്താധാര-പരിശു ധമായ മനോവിചാരങ്ങൾ, നിയന്ത്രിതമായ ആഗ്രഹങ്ങൾ ധർമ്മചി ന്തകൾ, ധർമ്മീകാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള കർമ്മങ്ങൾ, മോക്ഷമാർഗ്ഗങ്ങൾ, ചിന്തയുടെ നിയന്ത്രണത്തിനുള്ള സാധന, കർമ്മങ്ങളിൽ ചിന്തയുടെ സ്വാധീനം, അശ്രമധർമ്മങ്ങൾ, വർണ്ണധർമ്മങ്ങൾ, ബ്രാഹ്മണധർമ്മം, നിത്യകർമ്മങ്ങൾ, ശ്രാദ്ധവിധികൾ, പ്രായശ്ചിത്ത കർമ്മങ്ങൾ, ഭാരത ത്തിലെ പുണ്യനദികളിൽ തീർത്ഥാടനം നടത്തുന്നതിന്റെ മാഹാത്മ്യം, പാപമോചനത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള തീർത്ഥാടന യാത്രകൾ.

വരാഹപുരാണം : വരാഹമൂർത്തി വിവരിക്കുന്ന പുരാണമായ വരാ ഹപുരാണത്തിൽ 218 അദ്ധ്യായങ്ങളാണുള്ളത്.

ബ്രാഹ്മണ-ക്ഷത്രിയ-വൈശ്യ-ശൂദ്ര ധർമ്മങ്ങൾ, ആശ്രമധർമ്മങ്ങൾ, ഗൗരിയുടെ ജനനം, പരമേശ്വര-ഗൗരീ വിവാഹം, ഗണപതി ജനനം,

കാർത്തികേയ ജനനം, ആദിത്യന്റെയും മറ്റു ഗ്രഹങ്ങളുടെയും ഉത്ഭവം, ദുർഗ്ഗയുടെയും-രുദ്രന്റെയും ഉത്ഭവം, അനവധി വ്രതാനുഷ്ഠാന ഫലങ്ങൾ, ഭൂമിയുടെ വിവരണം, ജംബുദ്വീപ്-മേരുപർവ്വതം എന്നിവിടങ്ങളിലുള്ള ജന്തുക്കൾ-സസ്യലതാദികൾ, വൃക്ഷങ്ങൾ, ദ്വീപിലുള്ള പർവ്വതങ്ങൾ, പുണ്യനദികൾ, മേരു വർവ്വതത്തിലെ നാലു ദിശകളിൽ വസിക്കുന്ന മനുഷ്യരാശിയുടെ സ്വഭാവങ്ങൾ, ഭാരതഭൂമിയുടെ ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ പ്രത്യേകതകൾ, ഭാരതഭൂമിയെ 9 ഖണ്ഡങ്ങളായി ഭാഗിച്ച് അവിടങ്ങളിലെ ആത്മീയ-ഭൗതിക കാര്യവിവരങ്ങൾ, സപ്തദ്വീപുകളിൽ ശാക-കുശ-ക്രൗഞ്ച-ശാൽമലി- എന്നിവയിലെ ജന്തുക്കൾ-സസ്യലതാദികൾ-വൃക്ഷങ്ങൾ- മനുഷ്യർ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് സുദീർഘമായ വിവരണങ്ങൾ, മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരം, ഹിരണ്യാക്ഷചരിതം, ഹിരണ്യാക്ഷനിൽ നിന്നും ഭൂമിയെ രക്ഷിക്കുവാൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ നാസികയിൽ നിന്നുള്ള വരാഹാവതാരം, വരാഹമൂർത്തിയുടെ മാഹാത്മ്യം, വിഷ്ണുവിന്റെ ദശാവതാരകഥകൾ, വിഷ്ണുമാഹാത്മ്യം, വരാഹപുരാണ പഠനശ്രവണഫലം.

വാമനപുരാണം : രണ്ടു ഖണ്ഡങ്ങളായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്ന വാമനപുരാണത്തിൽ യഥാക്രമം 52 ഉം 40 ഉം അദ്ധ്യായങ്ങൾ വീതമുണ്ട്.

ഖണ്ഡം 1. മനുഷ്യന്റെ ഉത്ഭവം, ശിവാവതാരങ്ങൾ, ദേവാസുര ഉത്ഭവം-വൈരം-യുദ്ധങ്ങൾ, മനുഷ്യസമൂഹത്തിനുണ്ടായിരിക്കേണ്ട ധർമ്മികാടിസ്ഥാനം, മഹിഷാസുര ഉത്ഭവം, മഹിഷാസുരന്റെ ദുഷ്കർമ്മങ്ങൾ, മഹിഷാസുരവധത്തിനായി ദേവന്മാർ ദുർഗ്ഗാദേവിയെ ശരണം പ്രാപിച്ച് ദേവീമാഹാത്മ്യത്തിലൂടെ നടത്തുന്ന സ്തുതി, മഹിഷാസുരവധം, ഉമാസംഭവം, മഹാബലിയുടെ രാജ്യഭരണം, ദാനധർമ്മാദികളുടെ മൂർത്തിമത്ഭാവമായ മഹാബലി ചക്രവർത്തിയുടെ മുമ്പിൽ ദേവന്മാരുടെ പരാജയം, കശ്യപാദി ഋഷിമാർ വിഷ്ണുവിനെക്കണ്ട് ദേവപരാജയം അറിയിക്കുന്നു. ബലിയുടെ കർമ്മനിയന്ത്രണത്തിനായി വിഷ്ണു സ്വീകരിക്കുന്ന് വാമനാവതാരം, ബലിചരിതം.

ഖണ്ഡം 2. സരസ്വതീ സ്തോത്രം, ഭാരതത്തിലെ അനവധി തീർത്ഥങ്ങൾ, വനങ്ങൾ, ശിവസ്തുതി, ശിവക്ഷേത്രങ്ങൾ, ശിവപാർവ്വതി വിവാഹം, വിനായകജനനം, ചണ്ഡമുണ്ഡാസുരവധം, ശുംഭ-നിശുംഭവധം, കാർത്തികേയ ജനനം, മഹിഷാസുര-താരകാ സുരവധം, അന്ധകാസുര പരാജയം, മുര-ദാനവ ചരിതം, വൈഷ്ണവ-ശൈവശക്തിയുടെ ബന്ധം, അന്ധകാസുരനും-പ്രഹ്ലാദനും തമ്മിലുള്ള സംവാദം, ജാബാലി മോചന വർണനം, സദാശിവ ദർശനം, അന്ധകാസുര സൈന്യപരാജയം, ജംബാസുര-കുജംബാസുര വധം, മഹാബലിയുടെ വൈഭവം, വാമനമൂർത്തി മഹാബലിയെ പാതാളത്തിലേക്ക്

താഴ്ത്തുന്ന കഥ, പ്രഹ്ലാദന്റെ തീർത്ഥയാത്ര, വാമനാവതാര മാഹാത്മ്യം, നാരദപുലസ്ത്യ സംവാദം, വാമനപുരാണ പഠന ശ്രവണഫലം. **സ്കന്ദപുരാണം** : അതിബൃഹത്തായ ഏഴുഖണ്ഡങ്ങളായി സ്കന്ദപുരാണം വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു.

മഹേശ്വരഖണ്ഡം : സുതഗൗതമക സംവാദം, ശിവമാഹാത്മ്യം, ദക്ഷയജ്ഞം, ദക്ഷന്റെ ശിവനിന്ദ, ശിവൻ ദക്ഷന്റെ ശിരസ്സറുക്കുന്നത്, ശിവനാമ മഹത്വം, ശിവലിംഗപൂജ, ദേവതകളുടെ ശിവസ്തുതി, ശിവൻ നീലകണ്ഠനായ ചരിതം, ഇന്ദ്രചരിതം, ഇന്ദ്രന്റെ ദേവാധിപസ്ഥാനം, നഹുഷചരിതം, ശിവപാർവ്വതി വിവാഹം, ശിവരാത്രി മാഹാത്മ്യം, ഭാരതത്തിലെ പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങൾ, തീർത്ഥങ്ങൾ, സാഗരസംഗമത്തിന്റെ പാവനത്വം, ശിവപാർവ്വതീ വിവാഹം, കുമാരജനനം, ജഗദുൽപ്പത്തി, കാലപരിണാമം, വരാണാസി- സോമനാഥം-കേദാരം-സിദ്ധേശ്വരം, ഗണേശക്ഷേത്രം-അംബികാ ക്ഷേത്രം എന്നിവയുടെ മാഹാത്മ്യം, ഐതരേയ ബ്രാഹ്മണ വിവരണം-ഈ ബ്രാഹ്മണത്തിന്റെ ചരിത്രം, അരുണാചല വിവരണം, അരുണാദ്രീചരിതം, അരുണാചലവാസികളായ ഋഷിവര്യന്മാരുടെ ചരിതം, അരുണാചലേശ്വരം, ശോണാദ്രീശ്വരം, നന്ദികേശ്വരം, അരുണാചലത്തിന്റെ ആദ്ധ്യാത്മിക മഹത്വം.

വൈഷ്ണവഖണ്ഡം : വൈഷ്ണവഖണ്ഡത്തെ എട്ട് ഉപഖണ്ഡങ്ങളായി വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. വെങ്കിടാചലപതിചരിതം, ശ്രീനിവാസപത്മാവതീ വിവാഹം, തോണ്ഡമാൻ രാജവൃത്താന്തം, രാജന്റെ ശ്രീനിവാസപൂജ, ധർമ്മഗുപ്തചരിതം, വെങ്കിടാചലക്ഷേത്രം, ആന്ധ്രദേശത്തിലെ അനേകം ക്ഷേത്രങ്ങൾ, പുരുഷോത്തമക്ഷേത്രം (ഒറീസ) ജഗന്നാഥക്ഷേത്രം ഓഡ്രരാജചരിതം, ഒറീസയിലെ പ്രധാന ക്ഷേത്രങ്ങൾ, ബദരീകാശ്രമം, ബദരീനാഥക്ഷേത്രം, കാർത്തിക മാസത്തിലെ വ്രതങ്ങളും ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളും, 38 ആചാരങ്ങളും 41 പുണ്യകർമ്മങ്ങളും മാർഗശീർഷമാസത്തിലെ വ്രതങ്ങൾ, സ്നാനാദി ആചാരങ്ങൾ, തീർത്ഥാടനമഹത്വം, ഭാഗവത പുരാണമഹത്വം, കൃഷ്ണജനനം, കൃഷ്ണലീലകൾ, മഥുരാപുരീമഹത്വം, ശ്രീകൃഷ്ണ ഉദ്ധവസംവാദം, പരീക്ഷിത്ത് രാജചരിതം, വൈശാഖമാസത്തിലെ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, വ്രതാനുഷ്ഠാനഫലം, ദാനധർമ്മങ്ങൾ, വ്രതനിഷ്ഠയോടെയുള്ള വിഷ്ണുപൂജ ഫലങ്ങൾ, അയോദ്ധ്യാ നഗരിയിലുള്ള തീർത്ഥങ്ങൾ - ക്ഷേത്രങ്ങൾ, സീതാകുണ്ഡം, സരയൂനദി, മായാകുപം, ഗയാമഹ ദ്വാരം, അയോദ്ധ്യാ യാത്രവിധി.

ബ്രഹ്മഖണ്ഡം : മൂന്നു ഉപഖണ്ഡങ്ങളായി ബ്രഹ്മഖണ്ഡത്തിൽ ിഷയങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നു. രാമേശ്വരക്ഷേത്രം, സേതുബന്ധനം, ഗന്ധ മാദനപർവ്വത വിവരണം, സീതാതീർത്ഥം, ബ്രഹ്മകുണ്ഡം, ഹനുമത്

കൂണ്ഡം, അഗസ്ത്യ തീർത്ഥം, രാമതീർത്ഥം, ലക്ഷ്മണതീർത്ഥം, ധനുഷ്കോടി തീർത്ഥം, ധർമ്മാരണ്യവിവരണം, ശിവരാത്രിയിലെ ശിവപൂജാമാഹാത്മ്യം, ശിവഭക്തി, പ്രദോഷപൂജ, സോമവാരവ്രതം, ഭസ്മമഹത്വം, രുദ്രാക്ഷമഹത്വം, ശിവകഥകൾ.

കാശീകണ്ഡം : പൂർവ്വഭാഗം എന്നും ഉത്തരഭാഗം എന്നും കാശീഖണ്ഡത്തെ രണ്ടായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു. കാശീക്ഷേത്രം, കാശ്മീരം, അയോദ്ധ്യ, ഗംഗാതീരം, ഉത്തരാർക്കഖണ്ഡം എന്നീ ക്ഷേത്ര മഹത്വം-പരസഹായം-ധർമ്മനീതി-സദാചാരം- സ്ത്രീധർമ്മ-വാനപ്രസ്ഥം- വിവാഹാചാരങ്ങൾ, അരുണാചലമഹത്വം, വിഷ്ണുസ്തുതി, കൈലാസവർണനം, ദക്ഷയജ്ഞം, പരാശര-ദുർഗാസുര-ദക്ഷേശ്വരാദികളുടെ ചരിത്രം, ശിവക്ഷേത്ര മഹത്വം.

അവന്തീഖണ്ഡം : അവന്തീദേശത്തിലുള്ള പ്രസിദ്ധങ്ങളായ ക്ഷേത്രങ്ങൾ - തീർത്ഥങ്ങൾ, കൽപത്തിന്റെ ആരംഭം, തൃമൂർത്തികളുടെ ഉത്ഭവം, 75-ൽപരം ശിവക്ഷേത്രങ്ങളുടെ വിവരണം അവിടങ്ങളിലെ പൂജാവിധികൾ - ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, 220ൽ പരം തീർത്ഥങ്ങൾ, മാർക്കണ്ഡേയചരിതം.

നാഗരഖണ്ഡം : ഭാരതഭൂമിയിലെ അനവധി തീർത്ഥങ്ങൾ, ക്ഷേത്രങ്ങൾ, ഋഷിമാരുടെ ആശ്രമങ്ങൾ, മഹാഭാരത-രാമായണകഥകൾ, ചക്രപാണി-മണിഭദ്രൻ എന്നീ ക്ഷത്രിയ രാജാക്കന്മാരുടെ ചരിതം, കാശീരാജചരിതം, പിപ്ലാദമുനിയുടെയും-ശുകമുനിയുടെയും ഉൽപത്തി, ശ്രാദ്ധമഹത്വം, 11 രൂപ വിവരണം, 12 അദിത്യവിവരണം, സ്കന്ദപുരാണ ഉത്ഭവം-മഹത്വം-പഠന-ശ്രവണഫലം.

പ്രഭാസഖണ്ഡം : പ്രഭാസക്ഷേത്രം, ജംബുദ്വീപ് എന്നിവയുടെ വിവരണം, ദേവിസ്തുതി, ഭാരതത്തിലെ അനേകം ക്ഷേത്രങ്ങൾ, രുദ്രലിംഗങ്ങൾ, ബ്രഹ്മപൂജകൾ, നൂറിൽപരം ദേവന്മാരുടെ വിഗ്രഹപ്രതിഷ്ഠാവിധികൾ, തീർത്ഥങ്ങൾ, വസ്ത്രാപഥക്ഷേത്രം-ദാമോദരക്ഷേത്രം-ഗംഗേശ്വരക്ഷേത്രം-കോടീശ്വരക്ഷേത്രം എന്നീ ദേശങ്ങളുടെ (സംസ്ഥാനങ്ങൾ) വിവരണം, യോഗവിദ്യകളുടെ വിവരണം, അബുദാചലം-അചലേശ്വരം തുടങ്ങി 63ൽപരം ക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യം. ദ്വാരകാമഹത്വം-കൃഷ്ണചരിത്രം-കൃഷ്ണ പൂജാവിധികൾ.

ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം : പൂർവ്വഭാഗം, മധ്യഭാഗം, ഉത്തരഭാഗം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു ഭാഗങ്ങളായി ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം തിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

പൂർവ്വഭാഗം : നൈമിഷാരണ്യത്തിന്റെ മഹത്വം, ഹിരണ്യഗർഭ ഉൽപത്തി, കൽപവിവരണം, യുഗങ്ങൾ, ഛൽപാന്തം, മന്വന്തരം തുടങ്ങിയ കാലയുഗ്ഗവ്, രുദ്രദേവസൃഷ്ടി, ഋഷിമാരുടെ ജന്മോദ്ദേശം, ജംബുദ്വീപമഹത്വം, ജംബുദ്വീപിലെ നദികൾ-പർവ്വതങ്ങൾ, ജനസമൂഹങ്ങൾ,

ശാല്മലീ ദിപവിവരണം, അയോലോക വിവരണം, സൂര്യ-ചന്ദ്രാദികളുടെ ഗതിവിഗതികൾ, ഗ്രഹങ്ങളുടെയും- നക്ഷത്രങ്ങളുടെയും വിവരണം, ഗ്രഹങ്ങളിൽ സൂര്യൻ ചെലുത്തുന്ന സ്വാധീനം, നീലകണ്ഠജനനം, നാലുയുഗങ്ങളിൽ അനുശാസിക്കേണ്ട വർണ്ണാശ്രമധർമ്മങ്ങൾ, യുഗങ്ങളിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്ന ഋഷിവര്യന്മാർ, യജ്ഞവൽക്യ-വൈശമ്പായ-വേദവ്യാസചരിതം, വേദവ്യാസൻ വേദത്തെ ശാഖകളായി വിഭജിച്ച ചരിതം, സ്വായംഭുവ-വൈവസ്വത മനുക്കളുടെയും മന്വന്തരങ്ങളുടെയും വിവരണം.

മധ്യഭാഗം : ഭൃഗുവംശം, നൃസിംഹാവതാരം, മനുവംശചരിതം, അത്രി ഋഷിയുടെ വംശപരമ്പര, കശ്യപവംശം, ശ്രാദ്ധവിവരണം, പിതൃമോക്ഷവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കർമ്മങ്ങളും, ആചാരനുഷ്ഠാനങ്ങളും, ജമദഗ്നി-പരശുരാമചരിതം, പരശുരാമ-അഗസ്ത്യ സംവാദം, ഇക്ഷ്യാകൃ-ധന്വന്തരീ-യയാതി-ജ്യോമഘ-വൃഷ്ണി വംശം.

ഉത്തരഭാഗം : ഹയഗ്രീവ-അഗസ്ത്യസംവാദം, അമൃതമഥന കഥ, ഭേദാസൂര ജനനം, ലളിതാഭഗവതിയുടെ ഉത്ഭവം, രാക്ഷസ-ലളിതാ പരമേശ്വരീയുദ്ധം, ഭേദാസൂര അഹങ്കാരവിവരണം, വിഷങ്കാസൂര പലായനം, ഭേദാസൂരപുത്രവധം, വിശ്വക്രാസൂരവധം, ഭേദാസൂരവധം, കാമാക്ഷിദേവി മാഹാത്മ്യം, ദേവീധ്യാനം, ദേവീമാഹാത്മ്യം, ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണപഠന ശ്രവണഫലം.

പത്മപുരാണം : അതിബൃഹത്തായ ഈ പുരാണത്തിലെ 628 അദ്ധ്യായങ്ങൾ ആദിഖണ്ഡം, ഭൂമിഖണ്ഡം, ബ്രഹ്മഖണ്ഡം, പാതാളഖണ്ഡം, സൃഷ്ടിഖണ്ഡം ഉത്തരഖണ്ഡം എന്നിങ്ങനെ 6 ഖണ്ഡങ്ങളിലായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു.

ആദിഖണ്ഡം : നാലു വർണങ്ങളിലുള്ള ജനങ്ങൾ അനുശാസിക്കേണ്ട ആത്മീയവും-ഭൗതികവുമായ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, തുടർന്ന് നൂറുകണക്കിന് വ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങളുടെ വിവരണങ്ങൾ.

ഭൂമിഖണ്ഡം : ഈ ഖണ്ഡത്തിൽ 187 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ രാമായണ കഥ സംക്ഷിപ്തരൂപത്തിൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു. ശ്രീരാമജനനം മുതൽ സ്വർഗാരോഹണം വരെ വിവരിക്കുന്നു. (രാമായണം നോക്കുക)

ബ്രഹ്മഖണ്ഡം : ബ്രഹ്മഖണ്ഡമെന്നറിയപ്പെടുന്ന ഈ ഖണ്ഡത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം 26 അദ്ധ്യായങ്ങളിലായി-കൃഷ്ണജനനം-ലീലകൾ-തുടങ്ങി ഭാരതയുദ്ധം-ദ്രാകമഹത്യാം-കുരുക്ഷേത്രമഹത്യാം എന്നീ വിവരണങ്ങളോടെ നൽകുന്നു. (മഹാഭാരതം നോക്കുക)

പാതാളഖണ്ഡം : മത്സ്യാവതാരം മുതൽ കൃഷ്ണാവതാരം വരെ മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള മഹത്യാവിവരണം 113 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ വർണിക്കുന്നു.

സൂഷ്ടിഖണ്ഡം : സൂഷ്ടിയുടെ കർത്താവായ ബ്രഹ്മാവിനെയും വഹിച്ചുകൊണ്ട് മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ നാഭിയിലുള്ള - താമരയെ-പത്മത്തെ കുറിച്ചുള്ള സുദീർഘമായ വിവരണം 82 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ ഈ ഖണ്ഡത്തിൽ നൽകുന്നു. അതുകൊണ്ടത്രെ ഈ പുരാണം പരമപുരാണം എന്നറിയപ്പെടുന്നത്.

ഉത്തരഖണ്ഡം : ഈ ഖണ്ഡത്തിലെ 282 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ സപ്തദീപ വർണനം, ജംബുദ്വീപിന്റെ പവിത്രത, ഭാരതഭൂമിയുടെ മഹത്വം, ഭാരതത്തിലെ അനേകം ഋഷിമാരുടെ ചരിതം, തീർത്ഥങ്ങളുടെ മാഹാത്മ്യം ഋഷികേശം-പ്രയാഗ-ഗയ എന്നീ തീർത്ഥാടന കേന്ദ്ര സന്ദർശനഫലം.

വായുപുരാണം : വായുഭഗവാൻ വിവരിക്കുന്ന പുരാണമായതുകൊണ്ട് ഇത് വായുപുരാണമെന്നറിയപ്പെടുന്നു. രണ്ടു ഖണ്ഡങ്ങളായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ പുരാണത്തിൽ 111 അദ്ധ്യായങ്ങളാണുള്ളത്.

ഖണ്ഡം 1. പ്രപഞ്ചത്തിലെ ചരാചരങ്ങളുടെ സൂഷ്ടി, നാലുവർണ്ണങ്ങളുടെ ഉത്ഭവം, വർണ്ണാനുസൃതമായി മാനവരാശി അനുശാസിച്ചു പോരേണ്ട ധർമ്മങ്ങൾ, ആശ്രമാനുസൃതമായ ധർമ്മങ്ങൾ, ദേവസൂഷ്ടി, 14 മനുക്കളുടെ സുദീർഘമായ വിവരണങ്ങൾ, മന്വന്തര കഥകൾ, പ്രായശ്ചിത്തവിധികൾ, വർണ്ണ-ആശ്രമധർമ്മങ്ങൾ (തുടർച്ച) കാമ്യകർമ്മങ്ങൾ ആചരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഉണ്ടാകുവാൻ സാധ്യതയുള്ള തെറ്റുകളുടെ പ്രായശ്ചിത്തങ്ങൾ, ഓങ്കാര മഹത്വം, ബ്രഹ്മജ്ഞാന വിവരണം, കൽപങ്ങളുടെയും യുഗങ്ങളുടെയും കാലയളവ്, ഋഷിശ്രവന്മാരുടെ വംശപരമ്പര, ദേവവംശം, മഹാത്മാക്കളായ ഋഷിവര്യന്മാരുടെ പരമ്പര, ദേവ-ഋഷിവര്യന്മാരുടെ മാഹാത്മ്യ വിവരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കഥകൾ. ജംബുദ്വീപിലെ അനേകം വൃക്ഷലതാദികൾ-അവയുടെ മാഹാത്മ്യം-പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങൾ-പുണ്യദേശങ്ങൾ-കർമ്മഭൂമി, ഭാരതഭൂമിയിൽ നടന്നിരിക്കുന്ന പ്രസിദ്ധങ്ങളായ യജ്ഞകർമ്മങ്ങൾ, ഈ യജ്ഞകർമ്മങ്ങൾ നടത്തിയ രാജാക്കന്മാർ, ഗൃപ്തവംശചരിത്രത്തിന്റെ സുദീർഘമായ വിവരണം.

ഖണ്ഡം 2. ധ്രുവവംശത്തിലെ പൃഥ്വരാജചരിതം, മന്വന്തരവിവരണം, ഋഷിപരമ്പരകളനുഷ്ഠിച്ച സുദീർഘമായ ധാർമ്മിക കർമ്മങ്ങൾ, 14 മനുക്കളുടെയും, സുദീർഘമായ വിവരണം-ആവർത്തനം-ശ്രാദ്ധകർമ്മങ്ങൾ, പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളിൽ വെച്ച് നടത്തുന്ന ശ്രാദ്ധകർമ്മങ്ങളുടെ മഹത്വം, പീഠകർമ്മങ്ങൾ ശ്രദ്ധയോടെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിന്റെ ഫലം, ഈ പുരാണ പഠന-ശ്രവണഫലങ്ങൾ.

ഉപപുരാണം

സാംബപുരാണം : സുതമഹർഷി ശൗനകാദികൾക്ക് നൈമിഷാരണ്യത്തിൽവെച്ച് വിവരിച്ചുകൊടുക്കുന്ന ഈ പുരാണത്തിൽ 84 അദ്ധ്യായങ്ങളടങ്ങുന്നു. ഇതിലെ വിഷയങ്ങൾ ഇപ്രകാരമാണ്. സൂര്യചൈതന്യത്തിനുള്ള കാരണം, സൂര്യമൂർത്തിയുടെ മാഹാത്മ്യം സൂര്യഉത്ഭവം, സൂര്യരഥം, സൂര്യരഥത്തിലെ അശ്വങ്ങൾ, സൂര്യപുജനവിധി, സൂര്യമണ്ഡലം, സൂര്യബന്ധത്താൽ ഭൂവിൽ ജന്തുക്കളിലുണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങൾ, ബ്രഹ്മാണ്ഡസൃഷ്ടി, സൂര്യസൃഷ്ടിയുടെ ഗഹനമായ ശാസ്ത്രവിവരണം. മന്വന്തരവിവരണം നവഗ്രഹങ്ങൾ, ആകാശം, സൂര്യന്റെ ഭ്രമണപഥം, ആദിത്യരഥം-സോമന്റെ വൃദ്ധിക്ഷയം-പൗർണമി അമാവാസി-നവഗ്രഹങ്ങളുടെ വേഗതയും ഭ്രമണപഥവും-ഓരോ ഗ്രഹത്തിന്റെയും വേഗതകൾ തമ്മിലുള്ള താരതമ്യം, ഗ്രഹങ്ങൾക്ക് സൂര്യനുമായുള്ള ബന്ധം-രാഹു-ഗ്രഹണം എന്നീ ജ്യോതിശാസ്ത്രവിഷയങ്ങൾ, സൂര്യന്റെ ആദ്ധ്യാത്മീകമഹത്വം, രവിധ്യാനമന്ത്രം, പൂജ-ക്ഷേത്ര പ്രതിഷ്ഠ-പ്രതിമാ ലക്ഷണം, രവിക്ഷേത്രത്തിലെ ധ്വജ-സ്തംഭ-പൂജാവിധികൾ, സൂര്യഭക്തലക്ഷണം, അഗ്നിഹോത്രയാഗത്തിലെ അഗ്നിവിധാനത്തിന് സൂര്യനുമായുള്ള ബന്ധം, സൂര്യനുമായുള്ള ബന്ധം, സൂര്യക്ഷേത്രത്തിലെ ദീപ്തലക്ഷണവിധി, സൂര്യപൂജാമഹത്വം, ഭാസ്കരനാമങ്ങൾ, ഭാസ്കരമന്ത്രം, ഭാസ്കര അർച്ചനാവിധി, രവിവാരവ്രതഫലങ്ങൾ, ഈ പുരാണ പഠന ശ്രവണഫലങ്ങൾ.

ദേവീഭാഗവതം : പന്ത്രണ്ടു സ്കന്ദങ്ങളായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു ബൃഹത്തായ ഉപപുരാണമാണ് ദേവീഭാഗവതം.

സ്കന്ദം 1, 2. മധുകൈടഭൻ എന്ന അസുരന്റെ ഉൽപത്തി അസുരഭീതിയാൽ ജ്ഞിമാർ നടത്തുന്ന ദേവിസ്തുതി, ജ്ഞിമാരുടെ പ്രാർത്ഥനയിൽ സന്തുഷ്ടയായ ദേവിയുടെ മധുകൈടഭനിഗ്രഹം, മത്സ്യഗന്ധിയിൽ നിന്നും വ്യാസമഹർഷിയുടെ ജനനം, പരാശരന്റെയും മത്സ്യഗന്ധിയുടെയും ചരിതം, ശന്തനു മഹാരാജാവിന്റെ ചരിതം, ധൃതരാഷ്ട്രാദികളുടെ ജനനം, യദുകുലചരിതം, തക്ഷകനും-മഹാമാന്ത്രികനുമായ ദിജനും തമ്മിൽ-മഹാഭാരതത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതുപോലെ-നടത്തുന്ന സംവാദം.

സ്കന്ദം 3, 4. ബ്രഹ്മദേവൻ ദേവികു നൽകുന്ന ഉപദേശം അംബികസ്തുതി, കാശീരാജചരിതം, കാശി-അയോധ്യ തുടങ്ങിയ പുണ്യസ്ഥാനങ്ങളിലെ അംബികാക്ഷേത്രമഹത്വം, നവരാത്രി മാഹാത്മ്യം, ലോകത്തിൽ നടമാടുന്ന അധർമ്മീകത, ശുക്രചരിതം, ദൈത്യന്മാരുടെ ശുക്രാധിപത്യസ്വീകരണം, ദേവീമാഹാത്മ്യം, സൂര്യ-അസുരന്മാരുടെ വാശകഥനം, ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം.

സ്കന്ധം 5. ദേവന്മാരുടെ മഹത്വം, മഹിഷാസുര ഉത്ഭവം, ദേവദാനവ യുദ്ധം, ദേവപരാജയം, ജഗദംബികയുടെ ഉൽപത്തി, ദേവ-അസുര യുദ്ധത്തിൽ അസുരപരാജയം, അസുരപ്രധാനികളായ ശുംഭൻ-നിശുംഭൻ-ധൃമലോചനൻ-ചണ്ഡമുണ്ഡൻ-രക്തബീജൻ എന്നിവരെ ജഗദംബിക വധിക്കുന്ന വിവരണം.

സ്കന്ധം 6, 7. വൃത്രദൈത്യചരിതം, നിമിരാജചരിതം, നാരദന്റെ ജീവചരിത്രം, സുകന്യ-സത്യവ്രത-ത്രിശങ്കു-ഹരിശ്ചന്ദ്ര-ശൂനശേഫ-പാർവ്വതീചരിതം, മോക്ഷതത്വങ്ങൾ, മന്ത്രസിദ്ധി, ബ്രഹ്മതത്വം, ഭക്തിമഹിമ, ഭഗവതിപൂജയുടെ ഫലം.

സ്കന്ധം 8, 9. വരാഹാവതാരം, മനുവംശം, ഭൃമണ്ഡല വിവരണം, സപ്തദീപവർണനം, ഉത്തര-ദക്ഷിണധ്രുവങ്ങളുടെ സവിസ്തര പ്രതിപാദനം, ദേവതകളുടെ സൃഷ്ടി, സരസ്വതിസ്തോത്രമാഹാത്മ്യം തുളസീ ഉപാസനാവിധി, ഉപാസനാഫലം, ശംഖചൂഡനും തുളസിയും തമ്മിലുള്ള വിവാഹം, ശുഖചൂഡ മഹേശ്വരയുദ്ധം, ദേവദാനവയുദ്ധം, സത്യവാൻ - സാവിത്രി കഥയുടെ സുദീർഘവിവരണം.

സ്കന്ധം 10-12. സ്വായംഭുവമനു ചരിതം, മഹാവിഷ്ണു സ്തോത്രം, ചാക്ഷുഷമനുചരിതം, സാവർണി മനുചരിതം, മഹാകാളീ-മഹാലക്ഷ്മി-മഹാസരസ്വതി ചരിതം, ശൗച-സ്നാന-ജപ-രൂദ്രാക്ഷധാരണ-ഭസ്മധാരണ-സന്ധ്യാപാസന-ഉപചാരാദി വിധികളുടെ ഫലങ്ങൾ, ഗായത്രിസ്തോത്രം, ഗായത്രികവചം, ദീക്ഷാവിധി, കേനോപനിഷത്തിന്റെ മഹിമ, ജനമേജയൻ രചിച്ച ദേവീസ്തോത്രം, ദേവീഭാഗവതപുരാണ പഠന ശ്രവണ ഫലങ്ങൾ.

കാലികാപുരാണം : കാലിക (ഉപ)പുരാണത്തിലെ 93 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ വിവരിക്കുന്ന വിഷയങ്ങൾ യഥാക്രമം ഇപ്രകാരമാകുന്നു. ശിവമാഹാത്മ്യം, ദക്ഷയാഗം, ശിവപാർവ്വതീ വിവാഹം, ദക്ഷയാഗത്തിൽ സതിയുടെ മരണം, ശിവദുഃഖം, കൽപാന്ത വിവരണം, ആദിയിലെ സൃഷ്ടി, അന്ത്യത്തിലുള്ള പ്രളയം, ശിവനും-വരാഹരാക്ഷസനുമായുള്ള യുദ്ധം, വിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരങ്ങൾ, വരാഹാസുരപുത്രനായ നരകാസുരവധം, ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം, ശിവനിൽ നിന്നുള്ള കാലികയുടെ ജനനം, വേതാളഭൈരവകഥ, ദേവീ മാഹാത്മ്യവിവരണം, ദേവിയുടെ പൂജാവിധികൾ, ദേവ്യുപാസന, ഷോഡശോപചാരപൂജ, ദേവിപ്രദക്ഷിണവിധി, അനേകം പുണ്യ തീർത്ഥങ്ങളുടെ വിവരണങ്ങൾ, അവയിൽ നടത്തുന്ന സ്നാനഫലം. പൗഷമാസത്തിലും ജ്യേഷ്ഠമാസത്തിലും പ്രത്യേകമായി ആചരിക്കേണ്ട അനേകം വ്രതങ്ങൾ അവ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിന്റെ ഫലങ്ങൾ സദാചാരവർണനം, രാജധർമ്മം.

നാരദപുരാണം : നാരദീയപുരാണത്തിന്റെ ആദ്യഭാഗമായ പൂർവ്വാർദ്ധവുമായി വളരെ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഉപപുരാണമാണ് നാരദപുരാണം. നാരദൻ, സനകാദി മഹർഷിമാർക്ക് വിവരിക്കുന്നതാണ് ഈ പുരാണം. ഈ പുരാണത്തിലെ 56 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ യഥാക്രമം ഭൂലോകവർണനം, ഭാരതഭൂമിയുടെ മാഹാത്മ്യം, ഭാരതത്തിലെ തീർത്ഥങ്ങൾ, മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരങ്ങൾ, മാർക്കണ്ഡേയ ചരിതം, ദാനഫലം, ഹവനങ്ങൾ, ആചാരനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ നിന്ന് വ്യതിചലിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന പാപഫലങ്ങൾ, അതിനുള്ള നരകവിവരണം വർണ്ണാശ്രമധർമ്മങ്ങളുടെ സവിസ്തരവിവരണം, വർണ്ണസമ്പ്രദായത്തിന്റെ ഉത്ഭവം-അടിസ്ഥാനം, അനുഷ്ഠാനഫലങ്ങൾ സ്ത്രീകളുടെ ധർമ്മങ്ങൾ, സദാചാരമഹത്വം, ബ്രഹ്മചാരിധർമ്മവും-കർത്തവ്യവും, വേദപഠനവിധികൾ, ഗൃഹസ്ഥ-വാനപ്രസ്ഥ-സന്യാസധർമ്മങ്ങൾ, ശ്രാദ്ധകർമ്മങ്ങൾ, മഹാപാപങ്ങളുടെ പ്രായശ്ചിത്തവിധികൾ, യമമാർഗനിരൂപണം, സാധാരണ പൂജാവിധികൾ, വേദങ്ങൾ-ശിക്ഷ കൽപശാസ്ത്രം-ജ്യോതിശാസ്ത്രം എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള സവിസ്തരവിവരണം, വേദാംഗങ്ങളുടെ പഠനവിധികൾ, ഭാരതത്തിലെ വിവിധ പുണ്യതീർത്ഥങ്ങൾ, ഗംഗ-ഗയ-പ്രയാഗ എന്നീ പുണ്യനദിക്കരകളിൽ വച്ചു നടത്തുന്ന അന്ത്യക്രിയകളുടെ മഹത്വം എന്നീ വിഷയങ്ങൾ വിവരിക്കുന്നു.

ഹരിവംശപുരാണം : ജൈനമതതത്വങ്ങളും പുരാണവിഷയങ്ങളും തുല്യപ്രാധാന്യത്തോടെ 66 സർഗങ്ങളിലായി വിവരിക്കുന്ന പുരാണമാണിത്.

വീരസേനന്റെ പൂർവ്വാചാര്യന്മാരായ ഭദ്രസേനൻ-സിദ്ധസേനൻ-ദേവനന്ദി-വജ്രസുരി-മഹാസേനൻ- രവീഷേണൻ- സിംഹനന്ദി-ശാന്തിഷേണൻ എന്നിവരുടെ സ്മരണകൾ, വർദ്ധമാന മഹാവീരചരിതം, മഹാവീരജനനം-നാമകരണം-ജ്ഞാനഗ്രഹണം-രാജഗൃഹ വിവരണം, മഹാവീരന്റെ ദേശാടനം, ഭാരതത്തിലെ പർവ്വതങ്ങൾ-നദികൾ-ക്ഷേത്രങ്ങൾ, നാഭിരാജചരിതം, ഋഷഭദേവജനനം, ജിനചരിതം, അയോദ്ധ്യാവിവരണം, ഭാരതരാജചരിതം, രാജനും-ബാഹുബലിയുമായുള്ള യുദ്ധം, യുദ്ധത്തിൽ പരാജയപ്പെടുന്ന ഭരതരാജന്റെ ദീക്ഷാസ്വീകരണം, ഹരിവംശചരിത്രം, കൗശംബീനഗര വർണനം, ആര്യന്റെയും, മനോരമയുടെയും പുത്രനായ ഹരിയുടെ കഥ, ഹരിവംശത്തിലെ സുവ്രതനാഥ-ഭോജരാജ-ഉഗ്രസേന-മഹാസേനചരിതം, തുടർന്ന് ശ്രീകൃഷ്ണചരിതത്തിൽ വാസുദേവ-ജരാസന്ധ-കംസകഥകൾ, ദേവകീവിവാഹം, ശ്രീകൃഷ്ണാജനനം, ദാരകാ-മഥുരാപുരീ വർണനം, പാണ്ഡവചരിതം, ജരാസന്ധന്റെ ദാരകാനിവാസികളുമായുള്ള യുദ്ധം, ജരാസന്ധവധം, നേരീ

നാമചരിത്രം, ദ്വാരകയുടെ അന്ത്യത്തെക്കുറിച്ച് കൃഷ്ണൻ നേമിനാഥ നോട് വിവരിക്കുന്ന ഭവിഷ്യഭാഗം, ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വനഗമനവും- അന്ത്യവും, ശ്രീകൃഷ്ണ ശരീരം തുംഗഗിരിയിൽ ദഹിപ്പിക്കുന്നത്, പാണ്ഡവർ നേമിനാഥനിൽ നിന്നും ദീക്ഷ സ്വീകരിച്ച് നടത്തുന്ന വാന പ്രസ്ഥം, മഹാവീരന്റെ നിർവാണം, ജൈനവംശ ആചാര്യന്മാരുടെ വിവരണം.

വിഷ്ണു ധർമ്മോത്തരപുരാണം : ഈ ഉപപുരാണം മൂന്നു ഖണ്ഡങ്ങളായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭൃഗോളം-പാതാളം എന്നിവയുടെ സവിസ്തര വർണന, ഭാർഗവചരിതം, മന്വന്തര വിവരണം, ജ്യോതിഷവിഷയങ്ങളായ പുണ്യതിമികൾ - നക്ഷത്രങ്ങൾ, മുഹൂർത്തങ്ങൾ എന്നിവയുടെ പ്രാധാന്യം, ശ്രാദ്ധ ചടങ്ങുകൾ, ദാനമഹത്വം, വൈഷ്ണവപൂജാ മാഹാത്മ്യം, യക്ഷ-രാക്ഷസ-പിശാച ഉത്ഭവം, രാജധർമ്മം, തീർത്ഥസ്നാനമഹത്വം, സ്ത്രീലക്ഷണം, പുരുഷലക്ഷണം, സദാചാരമഹത്വം, വർണാശ്രമ ധർമ്മവിവരണം, ജ്യോതിഷ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെയും ധനുർവേദഗ്രന്ഥങ്ങളുടെയും വിവരണങ്ങൾ, ഗായത്രീമന്ത്രമഹത്വം, സംസ്കൃത-പ്രാകൃതഭാഷാവിവരണം, അലങ്കാരലക്ഷണം, ഇതിഹാസ-കാവ്യ-നാട്യശാസ്ത്ര-സംഗീത വിഷയവിവരണം, വിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരവിവരണം, മഹാവിഷ്ണു ഹംസരൂപത്തിൽ ഋഷിമാർക്ക് നൽകുന്ന ധർമ്മോപദേശം.

കൽകി പുരാണം : കൽകിപുരാണം കലിയുടെ ചരിതമാണ്. കലിയുടെ ജനനം, ആധി-വ്യാധി-വാർദ്ധക്യം-ഗ്ലാനി-ദുഃഖം-ഭയം എന്നിവർ ചേർന്ന കലിയുടെ കൂടുംബവിവരണം, കലികാലവിവരണം, വൃക്തികളിലും-സമൂഹത്തിലും ദൃശ്യമാകുന്ന കലികാലവൈഭവം, സംഭാൽ ഗ്രാമത്തിൽ വിഷ്ണുയശസിന്റെയും- സുമതിയുടെയും പുത്രനായി കൽകിയുടെ ജനനം, കൽകി ശിവതപസിലൂടെ സ്വീകരിക്കുന്ന വരം, സിംഹളദ്വീപിലെ ബൃഹദ്രഥരാജപുത്രി, പത്മാവതി കൽക്കിയെ മനസാവരിച്ച കഥ, കൽക്കി-പത്മാവതീവിവാഹം, കൽകിയുടെ മാഹാത്മ്യവർണനം, ജീവജാലസൃഷ്ടി, ധർമ്മ-അധർമ്മ വിവരണം, കൽകി ദമ്പതികളുടെ സംഭാൽ ഗ്രാമപ്രവേശം, കൽകിയുടെ അശ്വമേധയാഗം, യാഗത്തിന് ബുദ്ധമതാനുയായികളുടെ തടസം, കൽകിയുമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ ബുദ്ധമതാനുയായികളുടെ പരാജയം, ദേവ-ഋഷിമാരുടെ കൽക്ക് ദർശനം, ഋഷികളുടെ വംശവിവരണം, മഹർഷിമാർ കൽക്കിക്ക് ശ്രീരാമകഥ വിവരിക്കുന്നത്, ചന്ദ്രവംശവിവരണം, മന്വന്തര വിവരണം, ധർമ്മവും-കൽക്കിയുമായുള്ള സംവാദം, ശ്രേഷ്ഠധർമ്മവിവരണം, ഭല്ലാട ഗ്രാമത്തിൽ കൽക്കിയുമായി യുദ്ധം ചെയ്ത് അധർമ്മികരുടെ സർവ്വനാശം, ശ്രീകൃഷ്ണാവതാരമാഹാത്മ്യം, സത്രോജിത്തിന്റെയും-

ജാംബവാന്റേയും ചരിതം, കൽക്കിയുടെ വാനപ്രസ്ഥം, സേനാസമേ
 തമുള്ള വനയാത്രയിൽ കാഞ്ചനപുരിയിലേക്കുള്ള പ്രവേശനം, സേന
 യോടുകൂടി പുരിയലേക്ക് പ്രവേശിക്കരുതെന്ന അശരീരി ശ്രവിച്ച് കുതി
 രപ്പുറത്തു കയറി സേനയെ കൂടാതെ വാൾ ഊതിപ്പിച്ചുള്ള കൽക്കി
 യുടെ യാത്ര, പുണ്യനഗരികളിലൂടെയും-തീർത്ഥാടനകേന്ദ്രങ്ങളിലു
 ടെയും കൂടിയുള്ള യാത്രയുടെ അന്ത്യത്തിൽ വൈകുണ്ഠഗമനം.

മുൽഗല പുരാണം : മുൽഗലാചാര്യൻ രചിച്ച ബൃഹത്തായ ഈ
 ഉപപുരാണത്തിൽ 9 ഖണ്ഡങ്ങളാണുള്ളത്. ഈ ഖണ്ഡങ്ങളിൽ 54
 അദ്ധ്യായങ്ങളുണ്ട്. ദക്ഷയജ്ഞം, പാർവ്വതീദേഹത്യാഗം, മത്സരാസൂര
 തപസ്, മത്സരാസൂര ദേവയുദ്ധം, ദേവപരാജയം, വക്രതുണ്ഡയുദ്ധം,
 മത്സരാസൂര-പരാജയം, ബ്രഹ്മസൃഷ്ടി, സപ്തദ്വീപുകൾ, ഭൂഗോളം,
 സൂര്യമണ്ഡലം, നവഗ്രഹങ്ങൾ, ഊർദ്ധ്വലോകം, സപ്തപാതാളങ്ങൾ,
 കശ്യപ-വ്യാസ-ശുക-ഗൗതമ-ചരിതങ്ങൾ, താരകാസൂര ഉത്ഭവം, ഇന്ദ്ര
 താരകാസൂരയുദ്ധം, ദേവാദികളുടെ പരാജയം, മദാസൂരവിജയം, ഏക
 ദന്തപ്രാതുർഭാവം, യുദ്ധത്തിൽ ദേവവിജയം, സ്കന്ദമഹത്വം, മോഹാ
 സൂരചരിതം, മാഘമാസവിവരണം, കാല-യുഗ ധർമ്മങ്ങൾ , ആശ്രമ
 വർണധർമ്മങ്ങൾ, മാന്ധാതു-അംബരീഷചരിതം, നഹുഷ-യയാതി-
 കൃതവീര്യ-പരശുരാമ-ഹരിവംശ-മാണ്ഡവ്യ-യുധിഷ്ഠിര ചരിത്രങ്ങൾ,
 വിനായകചതുർത്ഥി മഹത്വം, വ്രതാനുഷ്ഠാനതത്ത്വങ്ങൾ, ലോഭാസൂര
 ജനനം, ലോഭാസൂര -ദേവയുദ്ധം, ദേവപരാജയം, ഗജാനന
 പ്രാതുർഭാവം, ദേവാസൂരയുദ്ധം, ലോഭാസൂര പരാജയം, ഭസ്മാസൂര
 വധം, ക്രോധാസൂര ജനനം, ക്രോധാസൂര ദേവയുദ്ധം, ക്രോധാസൂര
 വിജയം, ലംഭോദരജനനം, ദേവാസൂരയുദ്ധത്തിൽ ലംഭോദര വിജയം,
 ശക്തി സ്വരൂപ വർണനം, ശക്തിവിനായക മഹത്വം, ഗണപതിയുടെ
 അവതാരങ്ങൾ, ധ്രുവ ഉൽപത്തി, തുളസിചരിതം, രുശ്മാംഗത-ഗൃത്സ
 മദചരിതം, കാമാസൂരഉത്ഭവം, രാജ്യഭരണം, ദേവാസൂര യുദ്ധത്തിൽ
 അസൂരവിജയം, നാനാദേവന്മാരുടെ ഉത്ഭവം, സന്യാസവിവരണം,
 ബ്രഹ്മകുണ്ഡലവിവരണം, സപ്തതീർത്ഥ വിവരണം, വികടാവതാ
 രം, ദേവാസൂരയുദ്ധത്തിൽ കാമാസൂരവധം, സൂര്യവിവരണം, ഭാനുവി
 നായക ചരിതം, ശിവപാർവ്വതീ സമാഗമം, മമാസൂര വരപ്രദാനം, മമാസൂ
 ര രാജ്യാഭിഷേകം, വിഘ്നരാജപ്രാതുർഭാവം, മമാസൂര ഗർവ്വഹരണം,
 വിഷ്ണു അവതാര വർണനം, ശൂർപകർണാവതാരം, ചൂർഭൂജാവതാ
 രം, അഹമാസൂരോൽപത്തി, രാജ്യപ്രാപ്തി, അസൂരനിഗ്രഹത്തിനായി
 ധൃമവർണാവതാരം, അഹമാസൂരജ്ഞാനോപദേശം, പാർവ്വതീചരി
 തം, ഗണേശചരിതം, ബാണാസൂര വരപ്രദാനം, ബുദ്ധാവതാരം, വ്രത
 മാഹാത്മ്യം, ഗണേശനാമ സങ്കീർത്തനം, ഗണേശചരിതം, പൂർണയോ

ഗചരിതം, ക്ഷേത്രജ്ഞയോഗം, ഗണേശരഹസ്യയോഗം, പുരാണ ശ്രവണ പാരായണഫലം.

ആദിപുരാണം : ചെറിയ പുരാണമായ ആദിപുരാണത്തിൽ 30 അദ്ധ്യായങ്ങൾ മാത്രമാണുള്ളത്. കലിയുഗത്തിൽ ജ്ഞിപുരുഷന്റെ ആചാരങ്ങൾ, ധർമ്മനിഷ്ഠ, ഗൃത്സപാദൻ-വാത്സ്യായനൻ എന്നീ ജ്ഞിപുരുഷന്റെ ചരിതങ്ങൾ, വിഷ്ണുഭക്തി, ശ്രീകൃഷ്ണനെക്കുറിച്ചുള്ള സുദീർഘമായ ചരിത്രവിവരണം, വസുദേവ ദേവകീ വിവാഹം, കംസ ചരിതം, കംസവധം, കൃഷ്ണ ലീലകൾ, ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ദൈവീകാംശം, പുതനാമോക്ഷം, ശകടാസുരവധം എന്നീ വിഷയങ്ങൾ ഭാഗവത പുരാണത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതുപോലെ ആദിപുരാണത്തിലും വിവരിക്കുന്നു.

ആത്മപുരാണം : ആത്മദർശനം തുടങ്ങിയ ഉപനിഷദ് വിഷയങ്ങളുടെ വിവരണമാണ് ആത്മപുരാണത്തിലെ 10 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ നൽകിയിരിക്കുന്നത്.

ഇതിലെ ഒന്നാം അദ്ധ്യായം ഐതരേയോപനിഷദ്, രണ്ടു മുന്ന് അദ്ധ്യായങ്ങൾ കൗഷീതകി ഉപനിഷദ്, നാലു മുതൽ ഏഴുവരെ അദ്ധ്യായങ്ങൾ ബൃഹദാരണ്യക ഉപനിഷദ്, എട്ടാം അദ്ധ്യായം ബൃഹദാരണ്യക ഉപനിഷദ്, ശ്വേതാശ്വേതര ഉപനിഷത്സാരം, അദ്ധ്യായം ഒമ്പത് കറോപനിഷത്സാരം, പത്താം അദ്ധ്യായം നാരായണോപനിഷദ്. ജാംബല-ഗർഭ-ബ്രഹ്മ-പരമഹംസ-ഹംസ-അരുണേയി-ക്ഷുരിക-അമൃതനാദ-മഹത്- ആത്മപ്രബോധ-കൈവല്യ ഉപനിഷദ്സാരങ്ങൾ, പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായം ഛാന്ദോഗ്യ ഉപനിഷത്സാരം പന്ത്രണ്ടു മുതൽ പതിനാലുവരെ അദ്ധ്യായങ്ങൾ, തലവാകരോപനിഷദ്, ഈശാവാസ്യോപനിഷദ് എന്നീ ഉപനിഷത്തുക്കൾ യഥാക്രമം പതിനഞ്ചു മുതൽ പതിനെട്ടുവരെ അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ വിവരിക്കുന്നു.

ബ്രഹ്മപുരാണം : ദക്ഷമഹർഷിക്ക് ബ്രഹ്മദേവൻ വിവരിക്കുന്ന പുരാണമാണിത്. ദേവാസുര ഉത്ഭവം, മനുവംശം-സൂര്യവംശം-സോമവംശം-ആയുവംശം-യദുവംശം-വൃഷ്ണിവംശചരിതങ്ങൾ, ക്രോഷ്ടുരാജാവിന്റെയും-സുത്രാജിത്തിന്റെയും കഥകൾ, ശ്രീകൃഷ്ണ സ്യമന്തകാപഹരണ കഥ, ഭൃ-ഭൃവ-സ്വർലോക വിവരണം, ഭാരതത്തിലെ പുണ്യ ക്ഷേത്ര-പുണ്യതീർത്ഥ മാഹാത്മ്യം ആയിരത്തിൽപരം ക്ഷേത്രവിവരണങ്ങളും ദേശമാഹാത്മ്യവും ഈ പുരാണത്തിന്റെ ആദ്യഭാഗത്തിൽ വിവരിക്കുന്നുണ്ട്.

ആദിത്യവർണനം, ഭൂമിയിൽ ദിനരാത്രങ്ങളുണ്ടാകുന്നതിന്റെ കാരണം, അന്തരീക്ഷ വ്യതിയാനങ്ങൾക്ക് സൂര്യനുമായുള്ള ബന്ധം ആദിത്യമ

ഹൃദയം, പുരുഷോത്തമക്ഷേത്രമഹത്വം, പുരുഷോത്തമ ക്ഷേത്രത്തിലെ കാൻഡുവിന്റെ ചരിതം, സദാചാരവർണനം, വർണാശ്രമധർമ്മങ്ങൾ, സ്ത്രീപുരുഷധർമ്മം, ബ്രഹ്മണരുടെ ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, മിശ്രവർണങ്ങളിൽ ജനിച്ചവരുടെ കർത്തവ്യങ്ങൾ, സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യങ്ങൾ, ധർമ്മാചാരഫലങ്ങൾ, ദേവാരാധന, വാസുദേവ പുജാവിധി, ഹരിഭക്തിയുടെ മാഹാത്മ്യം, പ്രളയത്തിൽ നിന്ന് മൂക്തിനേടുവാനുള്ള മാർഗ്ഗം. എന്നീ വിഷയങ്ങൾ തുടർന്നുള്ള വിവരണങ്ങളിൽ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

വിഷ്ണു ധർമ്മപുരാണം : വിഷ്ണുധർമ്മ വിഷയങ്ങൾ വിവരിക്കുന്ന ഈ പുരാണത്തിൽ 105 അദ്ധ്യായങ്ങളാണുള്ളത്. വിഷ്ണുവിന്റെ ക്രിയായോഗമഹത്വം, പ്രഹ്ലാദചരിതം, വിഷ്ണുപുജാവിധി, വിഷ്ണുകീർത്തനങ്ങൾ, കൃഷ്ണാർജ്ജുനസംവാദം. ഗോവധം-സ്ത്രീവധം-ബ്രഹ്മണഹത്യ എന്നിവയുടെ പാപഫലങ്ങൾ, അവർണസംസർഗ്ഗഫലം. ആഭിചാരകർമ്മങ്ങളും-രോഗങ്ങളും-വേദബ്രഹ്മണ-ദേവതാപ്രശംസ, വിഷ്ണുവിന്റെ ദശാവതാരമാഹാത്മ്യം, വിഷ്ണുവിന്റെ സങ്കീർത്തനങ്ങൾ, പുനർജനനത്തിന്റെയും പരമമായ മോക്ഷലബ്ധിയുടേയും കാരണങ്ങൾ, പുലസ്ത്യൻ-ശതാനീകൻ എന്നീ ഋഷിമാരുടെ ആഗ്രഹപ്രകാരം ശ്രീകൃഷ്ണൻ യുധിഷ്ഠിരനെ ഉപദേശിച്ച ധർമ്മസത്യങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ശൗനകന്റെ വിവരണം, സ്മൃതികൾ, സ്വർഗനരകങ്ങൾ, ദാനദക്ഷിണകൾ, ബ്രഹ്മണരുടെ മഹത്വം ബ്രഹ്മചര്യാചരണം, യജ്ഞകർമ്മങ്ങളിൽ ദാനസ്വീകരണത്തിന് യോഗ്യതയുള്ള ബ്രഹ്മണലക്ഷണം, ബ്രഹ്മണനെ അവഹേളിക്കുന്നതിന്റെ പാപഫലം, ഗായത്രി മന്ത്രജപം, തപപ്രശംസ, സത്യ-ധർമ്മ പ്രശംസ, വ്രതങ്ങൾ ധർമ്മാചാരങ്ങൾ, ധീരയോദ്ധാവിന്റെ ലക്ഷണം, യുദ്ധനീതി, അഹിംസാചരണം, ദണ്ഡനീതി, രാജധർമ്മം, വിഷ്ണുവിന്റെ ദേവതാരമാഹാത്മ്യം, യുധിഷ്ഠിരനു നൽകുന്ന ഭീഷ്മോപദേശസാരം, ദ സ്വപ്നകാരണം, വിഷ്ണുഭക്തലക്ഷണം, പ്രഹ്ലാദന്റെ വിഷ്ണുസ്തതി, ദാന-ദക്ഷിണ-ധ്യാന-ദയ-ക്ഷമ-സത്യമഹത്വം, അധർമ്മലക്ഷണം, അധർമ്മീക സംസർഗം, വിഷ്ണുപ്രതിമാലക്ഷണം, വിശ്വസ്യുഷ്ടി, ജഗത്സൃഷ്ടി, യോഗവർണനം, കാര്യ-കാരണബന്ധം, അദ്വൈതജ്ഞാനം, വിഷ്ണുവിന്റെ പരമമായ രൂപം, യുഗവിവരണം, ദശാവതാര വിവരണം, കലിയുഗധർമ്മം.

നരസിംഹപുരാണം : ഭരവാജാശ്രമത്തിൽ വെച്ച് സൂതമഹർഷി വിവരിക്കുന്ന 68 അദ്ധ്യായങ്ങളടങ്ങുന്നതാണ് ഈ പുരാണം. ഭഗത്തിലെ സൃഷ്ടിസ്ഥിതി സംഹാരം, ഭൂമിവിവരണം, നരസിംഹാവതാരമഹത്വം, സൃഷ്ടിയുടെ ആരംഭം, ജഗത്തിന്റെ അന്ത്യം, നാലു യുഗ

ങ്ങൾ, കലിയുഗമനുഷ്യസ്വഭാവം, നരസിംഹപൂജാവിധികൾ, ദേവകൾ -മനുക്കൾ എന്നിവരുടെ ജനനം, രാജധർമ്മം, ബ്രഹ്മണസ്യുഷ്ടി, കാല വിഭജനം, ബ്രഹ്മസ്യുഷ്ടി, മനുഷ്യസ്യുഷ്ടി, ബ്രഹ്മപരമ്പരകളുടെ സ്യുഷ്ടി, ദക്ഷജനനം, ജ്ഞാന-ധ്യാനമഹത്വം, ആദിത്യനാമ സങ്കീർത്തനങ്ങൾ, ശ്രീബുദ്ധചരിതം, മന്വന്തരങ്ങൾ, സൂര്യ-ചന്ദ്ര വംശാവലി, ഭൂമിശാസ്ത്രം, മാതാ-പിതാ-ഭാര്യ-ഭർതൃ ധർമ്മം, ബ്രഹ്മണമഹത്വം ഗണേശപൂജ നം, നരസിംഹക്ഷേത്ര നിർമ്മാണം-പൂജാവിധി, ഹോമവിധികൾ വിഷ്ണുബിംബപ്രതിഷ്ഠാകർമ്മം, കലിയുഗത്തിലെ അധർമ്മങ്ങൾ, നാലു വർണങ്ങളുടെയും ധർമ്മാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, യോഗസാധനാമഹത്വം, മനസ്സിന്റെ ശുദ്ധിയും മഹത്വവും വ്രതാചരണങ്ങളിലൂടെ നേടിയെടുക്കാവുന്ന ആത്മീയ ശക്തി, നരസിംഹപുരാണ പഠന-ശ്രവണ ഫലങ്ങൾ.

ക്രിയായോഗസാരപുരാണം : പത്മപുരാണത്തിന്റെ ഭാഗമാണ് ക്രിയായോഗസാരപുരാണം എന്ന അഭിപ്രായമുണ്ടെങ്കിലും വിഷയങ്ങളിലും അവതരണത്തിലും ഈ ഉപപുരാണം തനതായ രീതി പുലർത്തുന്നുണ്ട്. ഇരുപത്തിയാറ് അദ്ധ്യായങ്ങളിലാണ് ഈ പുരാണ കഥാവതരണം. ആദ്ധ്യാത്മീകചര്യാനുഷ്ഠാനഫലം, ക്രിയായോഗസാരമഹത്വം. പ്രപഞ്ചസ്യുഷ്ടി, തൃമൂർത്തികളുടെ ഉത്ഭവം, ബ്രഹ്മസ്യുഷ്ടി, ഭൂമിശാസ്ത്രവിവരണം, ഭാരതഭൂമിന്റെ മഹത്വം, വിഷ്ണുമഹത്വം, തുളസീമഹത്വം, ക്രിയായോഗം. ബ്രഹ്മണശ്രേഷ്ഠത്വം, ദാനധർമ്മാദികളുടെ മഹത്വം, ഏകാദശീവ്രതം, ഗംഗാ പ്രയാഗമഹത്വം-സ്നാനഫലം-പാപമോചനഫലം, വിഷ്ണുപൂജാഫലം, മാഘമാസത്തിലനുഷ്ഠിക്കേണ്ട പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ, വൈഷ്ണവധർമ്മം, ഫാൽഗുന-ചൈത്രമാസങ്ങളിലെ വിഷ്ണുപൂജ, അശ്വത്ഥവൃക്ഷപൂജ, ശംഖചക്രങ്ങളുടെ ചിത്രം ശരീരത്തിൽ വരയ്ക്കുന്നതിന്റെ ഫലം, ശ്രീരാമമന്ത്രമാഹാരവും, കൃഷ്ണ-വാസുദേവ-നാരായണനാമമഹത്വം പുരുഷോത്തമ ക്ഷേത്രമാഹാരവും, ബലഭദ്ര-സുഭദ്രാകീർത്തനം, രഥയാത്ര-ഡോലയാത്ര-മഹാസ്നാനവിവരണം, ജഗന്നാഥൻ അർപ്പിക്കുന്ന നൈവേദ്യങ്ങൾ, മൃഗങ്ങൾക്ക് നൽകേണ്ട ഭക്ഷണം-തുളസീപൂജ-ഏകാദശീവ്രതം എന്നിവയുടെ പുണ്യഫലം. അതിഥിമര്യാദകൾ, വിവിധ യുഗങ്ങളിലെ മനുഷ്യസ്വഭാവം

ബൃഹത് നാരദീയപുരാണം : ബൃഹത് നാരദീയ പുരാണത്തിൽ 38 അദ്ധ്യായങ്ങളാണുള്ളത്. പ്രപഞ്ചസ്യുഷ്ടി, മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ പ്രപഞ്ച-ക്രമകൃത്-പുരുഷ-കാലരൂപങ്ങൾ, വിദ്യ-അവിദ്യബന്ധം, സ്യുഷ്ടി-സ്ഥിതി-നാഹാരങ്ങളുടെ ശക്തിക്കുള്ള അംബിക-ദുർഗ-ഭദ്രകാളി

എന്നീ നാമങ്ങൾ, സപ്തലോകങ്ങൾ, സപ്തതലങ്ങൾ, ഭാരതവർഷമഹത്വം, ഹിമാലയവർണനം, ശ്രാദ്ധ-ഭക്തി-ഭഗവദ്സേവ-ഗംഗാ-പ്രയാഗ-വാർണാസി-യമുനാമഹത്വം, ഗുരുവന്ദനം-ഗുരുപൂജ-ഭൂമിദാനം-മറ്റുദാനങ്ങൾ എന്നിവയുടെ മാഹാത്മ്യം, വിഷ്ണുപ്രതീക്കായുള്ള മഹത് കൃത്യങ്ങൾ, തുളസീപൂജ, ദാന ദക്ഷിണാദികർമ്മങ്ങൾ, സ്വർഗനരകവർണനം, കുറ്റങ്ങളും അവക്കർഹതയുള്ള ശിക്ഷകളും, മഹാപാതകങ്ങൾ, വ്രതവിവരണം, വിഷ്ണു പപ്രോപ്തിക്കായുള്ള ഹവനങ്ങൾ, നാമസങ്കീർത്തനങ്ങൾ, നിരാഹാരവ്രതം, വർണ്ണാശ്രമധർമ്മങ്ങൾ, പിതൃകർമ്മങ്ങൾ, യമമാർഗ്ഗങ്ങൾ, നരകയാതനകൾ, പുനർജനനവും കർമ്മഫലവും, മാതൃഗർഭത്തിലുള്ള ശിശുവിന്റെ വളർച്ച, മനുഷ്യജന്മത്തിലും പുനർജന്മത്തിലും അനുഭവിക്കുന്ന സുഖദുഃഖങ്ങൾ, മനുഷ്യജീവിതാന്ത്യത്തിലെ മോക്ഷപ്രാപ്തി, യോഗവിഷയങ്ങൾ, യോഗചര്യയിലെ 30 ആസനങ്ങൾ, വിഷ്ണുക്ഷേത്രത്തിന്റെ പ്രതിഷ്ഠ-ജീർണ്ണോദ്ധാരണം എന്നീ സത്കർമ്മങ്ങൾ നടത്തുന്ന വ്യക്തിയുടെ ജീവിതാന്ത്യത്തിലെ മോക്ഷം, ചതുർയുഗവർണനം, ഓരോ യുഗത്തിലേയും ജനങ്ങളുടെ സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യങ്ങൾ, കലിയുഗചര്യകൾ.

പുരുഷോത്തമപുരാണം : പുരുഷോത്തമ ക്ഷേത്രമായ ജഗന്നാഥദേവാലയത്തെക്കുറിച്ച് സവിസ്തരം വർണിക്കുന്നു എന്നു പരാമർശിക്കപ്പെടുന്നതും പൂർണ്ണമായ വിവരണങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുമായ ഒരു പുരാണമാണിത്.

സൂര്യപുരാണം : സൂര്യപുരാണത്തിന്റേതെന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്ന ഏതാനും താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഇന്നു ലഭിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇപ്രകാരമൊരു പുരാണത്തെക്കുറിച്ച് ഭവിഷ്യപുരാണത്തിൽ സുദീർഘമായി വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. പൂർണ്ണരൂപത്തിൽ ഈ പുരാണം ലഭ്യമല്ല.

ബൃഹദ്വിഷ്ണുപുരാണം : വളരെ ബൃഹത്തായ ഈ പുരാണത്തിൽ 23000 ശ്ലോകങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് മറ്റു വൈഷ്ണവ പുരാണങ്ങളിൽ കാണുന്നു.

മറ്റ് പുരാണങ്ങൾ

പുരാണവിഭാഗത്തിലൊ ഉപപുരാണങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിലൊ ഗണിക്കപ്പെടാത്ത അനേകം പുരാണങ്ങളുണ്ട്. അവയെക്കുറിച്ച് ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ചില വിവരണങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

സൗരധർമ്മപുരാണം : അനവധി ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും, സ്തൂതികളിലും ഈ പുരാണത്തെക്കുറിച്ച് വിവരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഗ്രഹങ്ങളെക്കുറിച്ചും

സൂര്യനെക്കുറിച്ചും വർണ്ണിക്കുന്ന ഈ പുരാണത്തെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾ ലഭ്യമല്ല.

സൗരധർമ്മോത്തരപുരാണം : സ്മൃതികളിലും ചില പുരാണങ്ങളിലും കാണുന്ന വിവരങ്ങളിൽ നിന്നാണ് ഇപ്രകാരമൊരു പുരാണം ഉണ്ടായിരുന്നതായറിയുന്നത്.

ബൃഹദ് വാമനപുരാണം : ലഘു ഭാഗവതപുരാണത്തിൽ കാണുന്ന ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങൾ ബൃഹദ് വാമനപുരാണത്തിലേതാണെന്ന് വിവരണങ്ങളിൽ കാണുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണലീലകളും വൃന്ദാവനവുമെല്ലാം സവിസ്തരം ഈ പുരാണത്തിൽ വർണ്ണിക്കുന്നുണ്ട്.

ബൃഹദ്വിഷ്ണു ധർമ്മപുരാണം : വിഷ്ണു ധർമ്മോത്തര പുരാണത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി സ്വതന്ത്രമായി രചിക്കപ്പെട്ട ഒരു പുരാണമത്രെ ഇത്.

ബൃഹദ് നരസിംഹ പുരാണം : നരസിംഹപുരാണത്തിൽ നിന്നും തികച്ചും ഭിന്നമായി നരസിംഹാവതാരമാഹാത്മ്യം വാഴ്ത്തുന്ന ഒന്നാണ് ബൃഹദ് നരസിംഹപുരാണം.

ആശ്വര്യപുരാണം : ദൗർവാസപുരാണം എന്നും അറിയപ്പെടുന്ന ഈ പുരാണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരണം ലഭിക്കുന്നത് മറ്റു പുരാണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്നാണ്.

കൗശികീ പുരാണം : ഗരുഡകഥ, ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം, വൈകുണ്ഠ വിവരണം എന്നവയെല്ലാം പ്രതിപാദിക്കുന്ന കൗശികീപുരാണം പൂർണ്ണരൂപത്തിൽ ലഭിച്ചിട്ടില്ല.

ലഘുഭാഗവത പുരാണം : ഗോവിന്ദനെ പ്രശംസിക്കുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ബംഗാളിയിലുള്ള ഏതാനുംഗ്രന്ഥഭാഗങ്ങൾ മാത്രമേ ലഭ്യമായിട്ടുള്ളൂ.

മാലപുരാണം : സനാതകുമാരപുരാണം, അംഗീരസപുരാണം, വിഷ്ണുധർമ്മോത്തരാത്മ്യപുരാണം, വൃദ്ധപത്മപുരാണം എന്നിവ മേൽവിവരിച്ച പുരാണങ്ങൾപോലെ പൂർണ്ണമായും നഷ്ടപ്പെടുകയോ ഏതാനും ഭാഗങ്ങൾമാത്രം ലഭിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടുള്ള പുരാണങ്ങളാണ്. ഇവയെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ മറ്റു പുരാണങ്ങളിലും ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും കാണുന്നുണ്ട്.

വാത്മീകി രാമായണം

വേദങ്ങളിലും, പുരാണങ്ങളിലും, ഉപനിഷത്തുകളിലും വിവരിക്കുന്ന ആത്മീയ പന്ഥാവും, ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളിലും സ്മൃതികളും വിവരിക്കുന്ന ധാർമ്മീക പന്ഥാവും, ഒരു മനുഷ്യജീവിതത്തിൽ എത്രത്തോളം പ്രാവർത്തികമാക്കാൻ സാധിക്കുമെന്നറിയുന്നതിന് രാമായണത്തിലെ ശ്രീരാമന്റെ ജീവിതശൈലി മനസ്സിലാക്കണം. ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷപ്രാപ്തി സാധ്യമാകുന്നതെങ്ങിനെയെന്ന് കഥാരൂപത്തിലുള്ള വിവരണമാണ് അവതാരപുരുഷനായ ശ്രീരാമനിലൂടെ വാത്മീകി നൽകുന്നത്.

ബാലകാണ്ഡം, അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡം, ആരണ്യകാണ്ഡം, കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡം, സുന്ദരകാണ്ഡം, യുദ്ധകാണ്ഡം, ഉത്തരകാണ്ഡം എന്നീ 7 കാണ്ഡങ്ങളായി, 77, 119, 75, 69, 68, 128, 11 എന്നീ ക്രമത്തിൽ അദ്ധ്യായങ്ങളാണ് വാത്മീകി രാമായണത്തിലുള്ളത്.

ബാലകാണ്ഡം : നാരദമഹർഷി വാത്മീകിക്ക് നൽകുന്ന സംക്ഷിപ്തരാമകഥ, തമസാ നദീതീരത്ത് അമ്പെയ്തുവീഴ്ത്തിയ ക്രൗഞ്ചമിഥുനദർശനം, രാമായണകഥ വിസ്തരിച്ചെഴുതുന്നതിന് വാത്മീകിക്ക് ബ്രഹ്മാവു നൽകുന്ന ഉപദേശം, കോസല രാജാവായ ദശരഥന്റെ പുത്രകാമേഷ്ടിയാഗം, രാമലക്ഷ്മണ-ഭരത-ശത്രുഘ്ന ജനനം, അവരുടെ ബാല്യകാല വിവരണം, വിശ്വാമിത്രന്റെ യാഗരക്ഷക്കായി രാമലക്ഷ്മണപ്രയാണം, യാത്രാമധ്യേ അനേകം മഹർഷിമാരുടെ ആശ്രമദർശനം, ശതാനന്ദാശ്രമത്തിൽ ഋഷി ശതാനന്ദന്റെ ദർശനം. രാമലക്ഷ്മണന്മാർക്ക് ഋഷി നൽകുന്ന സുദീർഘമായ വിശ്വാമിത്ര കഥാവിവരണം, തദനന്തരം അവരുടെ ജനകരാജ്യപ്രവേശനം, ജനകപുത്രിയായ സീതയുമായുള്ള രാമവിവാഹനിശ്ചയം. വിവാഹത്തിന് കുലഗുരുവായ വസിഷ്ഠന്റെ അനുഗ്രഹം, യാത്രാമധ്യേ പരശുരാമ-ശ്രീരാമദർശനം.

അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡം : യുവരാജാവായി ശ്രീരാമപട്ടാഭിഷേക തീരുമാനം, കൈകേയിക്ക് മന്ദരയുടെ ദുരുപദേശം. കൈകേയിയുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ശ്രീരാമന്റെ വനവാസത്തിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പ്, ലക്ഷ്മണനോടും സീതയോടും കൂടി ശ്രീരാമന്റെ വനവാസയാത്ര, ദുഃഖം നോക്കി കെട്ടിനിൽക്കുന്ന അയോദ്ധ്യാപുരിയുടെ സുദീർഘവിവരണം, ഗംഗാനദി കടന്ന് രാമാദികളുടെ ശൃംഗവേർപുരപ്രവേശനം, തുടർന്ന്, ഹൃദയനിനദിയും ചിത്രകൂടവും കടന്ന് ദക്ഷിണ ദിശയിലേക്കുള്ള യാത്രയുടെ സവിസ്തരവിവരണം.

രാജ്യഭാരം ഏൽക്കാൻ വസിഷ്ഠനിർദ്ദേശപ്രകാരം മാതൃലഗ്നുഹത്തിൽ നിന്നുള്ള ഭരതന്റെ വരവ്, ദുഃഖനിമഗ്നമായ അയോധ്യയിലെ ജനങ്ങളെ കണ്ട ഭരതന്റെ കൈകേയിയുമായുള്ള സംവാദം, ദുഃഖഭാരത്താൽ ദശരഥന്റെ മരണം, ഭരതൻ നടത്തുന്ന ദശരഥന്റെ അന്ത്യകർമ്മങ്ങൾ, ഗൃഹൻ-വസിഷ്ഠൻ-ഭരദാജൻ തുടങ്ങിയവരുമായി ഭരതന്റെ രാമദർശനത്തിനായുള്ള ചിത്രകൂടപ്രവേശനം, പിതാവിന്റെ വാക്കുകൾ പാലിക്കപ്പെടുന്നതിനായി ഭരതൻ രാജ്യഭാരം നിർവ്വഹിക്കണമെന്ന ശ്രീരാമപുനർനിർദ്ദേശം സ്വീകരിച്ച് രാമപാദുകവുമായി ഭരതന്റെ മടക്കയാത്ര, ചിത്രകൂടത്തിൽ നിന്നും രാമലക്ഷ്മണന്മാരുടെ ദണ്ഡകവനപ്രവേശനം.

ആര്യുണ്യാകാണ്ഡം : ദണ്ഡകവനത്തിൽ വെച്ച് വിരോധവധം, ധർമ്മഭൃത്തിന്റെയും സുതീഷ്ണയുടേയും ആശ്രമത്തിലെ വാസം, അഗസ്ത്യമുനിദർശനം, പഞ്ചവടിയിൽ ആശ്രമം നിർമ്മിച്ച് വസിക്കുവാനുള്ള അഗസ്ത്യോപദേശം, ലക്ഷ്മണൻ ശൂർപ്പണഖയുടെ നാസികയും ചെവിയും മുറിച്ച വിവരമറിഞ്ഞ 14 രാക്ഷസന്മാരുടെ ആക്രമണവും അകമ്പനാർ എന്ന രാക്ഷസൻ ഒഴികെയുള്ളവരുടെ വധവും, ശ്രീരാമപരാക്രമത്തെക്കുറിച്ചും സീതയുടെ സൗന്ദര്യത്തെക്കുറിച്ചും രാവണൻ അകമ്പനാർ നൽകുന്നസന്ദേശം, സീതാപഹരണത്തിന് അകമ്പനാർ നൽകുന്ന പ്രോത്സാഹനം, ആകാശമാർഗ്ഗേ വന്ന് സീതയെ അപഹരിക്കുവാൻ ശൂർപ്പണഖയുടെ ഉപദേശം, രാവണ ഭീഷണി ഭയന്ന് മാരീചന്റെ സഹായത്താൽ നടത്തുന്ന സീതാപഹരണം, രാവണനുമായുള്ള സംഘട്ടനത്തിൽ ജഡായുവിന്റെ പതനം, പമ്പാനദിയുടെ മുകളിലൂടെയുള്ള രാവണയാത്ര, രക്ഷസീ-രാക്ഷസന്മാർ സീതാദേവിക്ക് നൽകുന്ന വരവേൽപ്പ്, സീതയുടെ ഏകാന്തവാസം.

സീതാവിരഹത്താൽ ദുഃഖിതനായ രാമന്റെ ജഡായുദർശനം, കബന്ധരാക്ഷസൻ ശ്രീരാമനു നൽകുന്ന ലങ്കാപുരിയുടെയും രാവണന്റെയും വിവരണം, സുഗ്രീവന്റെ സഹായത്താൽ സീതാനേഷണം നടത്താനുള്ള കബന്ധന്റെ ഉപദേശം, പമ്പാതീരത്ത് രാമലക്ഷ്മണന്മാർക്ക് ശബരി നൽകുന്ന സ്വീകരണം, സീതാനേഷണത്തിന് സുഗ്രീവസഹായം സ്വീകരിക്കാവാനുള്ള ഉപദേശം.

കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡം : സുഗ്രീവ ദർശനാർത്ഥം രാമലക്ഷ്മണന്മാരുടെ കിഷ്കിന്ധായാത്ര, ബ്രഹ്മണരുപത്തിൽ വന്ന ഹനുമാനുമായുള്ള സംവാദം, സുഗ്രീവന്റെ മൈത്രീബന്ധസ്ഥാപനം, ബാലീസുഗ്രീവവൈരത്തിന്റെ കഥ, ശ്രീരാമ അനുവാദത്തോടെയുള്ള ബാലീസുഗ്രീവ

യുദ്ധം, ബാലിവധം, കിഷ്കിന്ധാധിപതിയായി സുഗ്രീവപട്ടാഭിഷേകം, വർഷജ്ഞാനിനുശേഷം സുഗ്രീവസമേതരായി രാമലക്ഷ്മണാദികളുടെ സീതാസ്വയംവരം, സമുദ്രം മറികടക്കാൻ ഹനുമാൻ ജാംബവാൻ നൽകുന്ന പ്രോത്സാഹനം.

സുന്ദരകാണ്ഡം : ഹനുമാന്റെ ആകാശമാർഗേയുള്ള ലങ്കായാത്ര, കടലിൽ നിന്നുയർന്ന മൈനാകപർവ്വതത്തിൽ വിശ്രമിക്കാനുള്ള അഭ്യർത്ഥന നിരസിക്കുന്നത്, സുരസനും സിംഹിയും സൃഷ്ടിച്ച മാർഗ്ഗ തടസം നീക്കിയുള്ള ഹനുമത്യാത്ര, ലങ്കാപ്രവേശനം, അശോകവനത്തിൽ രാവണൻ സീതയെ ഭാര്യയാക്കുവാൻ നടത്തുന്ന ശ്രമം കണ്ട് രാക്ഷസകുലത്തിന് സംഭവിക്കുവാൻ പോകുന്ന സർവ്വനാശത്തെക്കുറിച്ച് തൃജയ നൽകുന്ന മൂന്നറിയിപ്പ്, രാവണസേന ഹനുമാനെ ആക്രമിച്ച് ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ ബ്രഹ്മസ്ത്രപ്രയോഗത്താൽ ഹനുമത്ബന്ധനം, ലങ്കാദഹനത്തിന്റെ സുദീർഘമായ വിവരണം, ഹനുമാന്റെ തിരിച്ചുവരവ്, സീതാദർശന സന്ദേശവുമായി ഹനുമാൻ രാമസന്നിധിയിലെത്തുന്നതിന്റെ വിവരണം.

യുദ്ധകാണ്ഡം : സുഗ്രീവന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ വാനരസേനയോടുകൂടി ലങ്കയിലേക്കുള്ള ശ്രീരാമന്റെ പുറപ്പാട്, സേതുബന്ധനം, കത്തിക്കരിഞ്ഞ ലങ്കാപുരി കണ്ട് വിഭീഷണദുഃഖം, വിഭീഷണന്റെ അഭയസീകരണം, രാവണദൂതനായ ശാദുലൻ നൽകുന്ന രാമസൈന്യവിവരണം, രാമസൈന്യത്തിന്റെ ലങ്കാപ്രവേശനം, സുഗ്രീവസൈന്യവും രാവണ സൈന്യവുമായുള്ള യുദ്ധവിവരണം, ബ്രഹ്മാസ്ത്രത്താൽ മോഹാലസ്യപ്പെട്ട രാമസൈന്യത്തെ ഉണർത്തുന്നതിനായുള്ള ഔഷധങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഹിമാലത്തിലേക്കുള്ള ഹനുമത് യാത്ര, ലക്ഷ്മണൻ വിശല്യൻ നൽകുന്ന ചികിത്സ, ഇന്ദ്രജിത്, കുന്ദകർണൻ തുടർന്ന് രാവണന്റെയും വധം, ലങ്കാധിപതിയായി വിഭീഷണപട്ടാഭിഷേകം, സീതാ-രാമസംഗമം, സീതയുടെ അഗ്നിപരീക്ഷണം, പുഷ്പവിമാനത്തിൽ അയോദ്ധ്യയിലേക്കുള്ള യാത്രാമധ്യേ ഭരദ്വാജാശ്രമത്തിൽ ഭരതനുമായുള്ള സമാഗമം, പുഷ്പക വിമാനയാത്രയുടെ സുദീർഘമായ വിവരണം, രാമാദികളുടെ അയോദ്ധ്യാപ്രവേശനം, രാമപട്ടാഭിഷേകം, പട്ടാഭിഷേകാനന്തരം വിഭീഷണസുഗ്രീവാദികളുടെ സ്വദേശയാത്ര, ശ്രീരാമൻ ഭരണഭാരം ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനുശേഷമുള്ള അയോദ്ധ്യനഗരിയുടെ സവിസ്തര വിവരണം.

ഉത്തരകാണ്ഡം : അയോദ്ധ്യയിലേക്കു വരുന്ന അനേകം ഋഷിമാർക്ക് രാമൻ നൽകുന്ന സ്വീകരണം, ഋഷിമാർ വിവരിക്കുന്ന പ്രവേശനം

ശങ്ങളും, കഥകളും, രാവണന്റെയും ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെയും പൂർവ്വകാല ചരിത്രം, രാവണ-യമയുദ്ധം, യക്ഷ-രാവണയുദ്ധം, സൂർപ്പണഖ-കുംഭകർണ്ണചരിത്രം, ബലി-രാവണദർശനം, ഹനുമത്ചരിതം.

സീതയെക്കുറിച്ചുള്ള അപവാദശ്രവണം, സീതയെ വനത്തിലുപേക്ഷിക്കുവാൻ ലക്ഷ്മണൻ രാമൻ നൽകുന്ന നിർദ്ദേശം, സീതയുടെ വാത്മീകി ആശ്രമവാസം, ലവണരാജ്യാധിപതിയായ മധു എന്ന അസൂർ ചക്രവർത്തിയുടെ ചെയ്തികളിൽ നിന്നും പ്രജകളെ മുക്തനാക്കുന്നതിന് ശത്രുഘ്നന്റെ പുറപ്പാട്, അസൂരനിഗ്രഹം, ലവണരാജ്യാധിപതിയായി ശത്രുഘ്നന്റെ പട്ടാഭിഷേകം, ശൂദ്രസ്ത്രീയിൽ ജനിച്ച ശംഭു കൻ എന്ന താപസസന്നിധിയിലേക്ക് ശ്രീരാമഗമനം, അവിടെവെച്ച് രാമന്റെ അഗസ്ത്യദർശനം, അശ്വമേധയാഗം നടത്താനുള്ള തീരുമാനം, ലോഹനിർമ്മിതമായ സീതാവിഗ്രഹസാന്നിധ്യത്തിൽ അശ്വമേധയാഗാരംഭം, യാഗാശ്വത്തിന്റെ ദേശാടനം, ലക്ഷ്മണനേതൃത്വത്തിലുള്ള കുതിരയെ ലവകുശന്മാർ വാത്മീകി ആശ്രമത്തിൽവെച്ച് ബന്ധിക്കുന്നതും വാത്മീകിയുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ച് യജ്ഞശാലയിൽ ലവകുശന്മാരുടെ രാമായണ കഥാലാപനവും. യജ്ഞശാലയിൽ സീതയുടെ രാമദർശനം, ഭൂമി പിളർന്ന് സീതാദേവിയുടെ അന്തർദ്ദാനം, സ്വർഗത്തിൽ വെച്ച് സീതയെ വിണ്ടും കാണുവാൻ സാധിക്കുമെന്ന ആശ്വാസവചനങ്ങളുമായി ഋഷിമാരുടെ രാമസാന്ത്വനം.

താപസരൂപത്തിൽ ശ്രീരാമസന്നിധിയിലേക്ക് മൃത്യുദേവനായ കാലന്റെ ആഗമനം, ശ്രീരാമ-താപസ സംവാദസമയത്ത് ദ്വാരപാലകനായ ലക്ഷ്മണനിർദ്ദേശം വകവെക്കാതെ രാമദർശനത്തിനായി ദൂർവാസ ഋഷി പ്രവേശനം, ഋഷിയുടെ ശാപം ഭയന്ന ലക്ഷ്മണന്റെ സംവാദസഭാപ്രവേശനം, താപസനു നൽകിയ വാഗ്ദാനപാലനത്തിനായി ലക്ഷ്മണ വധത്തിനു പകരമായി ലക്ഷ്മണ പരിത്യാഗം, സരയൂനദിയിൽ ലക്ഷ്മണന്റെ ദേഹത്യാഗം, അന്ത്യത്തിൽ സരയൂനദിയിൽ ശ്രീരാമദേഹന്യാഗം, രാമായണ ഇതിഹാസ ശ്രവണഫലം.

വാത്മീകി രാമായണകഥാവിഷയത്തിലും വിവരണത്തിലും ദേശകാലാഭിസ്ഥാനത്തിൽ ചെറിയ മാറ്റങ്ങൾ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാമായണത്തിലെ പ്രസക്തമായ പല ഭാഗങ്ങളും പുരാണങ്ങളിൽ വിവരിക്കുന്നുമുണ്ട്. രാമായണ കഥയുടെ സന്ദർഭം സംക്ഷിപ്തം മഹാഭാരതത്തിലു വരുന്നുണ്ട്. ഈ വിവരണങ്ങൾ പലതും വാത്മീകി രാമായണത്തിൽ നിന്നും അൽപം ഭിന്നമായതുകൊണ്ടാണ് ചിലപ്പോൾ ശ്രീരാമകഥാഭിവാചനത്തിന്റെ വ്യത്യാസം വരുന്നത്.

മഹാഭാരതം

ലോകസാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഏറ്റവും വലിയ കൃതിയത്രെ മഹാഭാരതം. രണ്ടു പുരാതന ഇതിഹാസഗ്രന്ഥങ്ങളായ ഇലിയഡും, ഒഡിസിയും ഒരുമിച്ചു ചേർത്താൽ മഹാഭാരതത്തിന്റെ എട്ടിലൊന്നു വലിപ്പം മാത്രമേ അതിനുണ്ടാകുകയുള്ളൂ. വേദവ്യാസൻ മഹാഭാരതം ശിഷ്യനായ വൈശമ്പായനന് ഉപദേശിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നും പരീക്ഷിത്ത് മഹാരാജാവിന്റെ പുത്രനായ ജനമേജയൻ നടത്തുന്ന സർപ്പസത്രത്തിൽ, ജനമേജയന് വിവരിച്ചുകേൾപ്പിക്കുകയുമാണ് ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. ഇക്കഥയാകട്ടെ നൈമിഷാരണ്യത്തിലെ സുതമഹർഷിയിൽ നിന്നും ശൗനകാദിമഹർഷിമാർക്ക് വിവരിക്കുന്ന വിധത്തിലാണ് അവതരണം.

ബൃഹത്തായ 18 പർവ്വങ്ങളടങ്ങുന്നതാണ് മഹാഭാരതം. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ചരിതമടങ്ങുന്ന 19-ാം പർവ്വം ഹരിവംശപർവ്വം പ്രത്യേകമായി ഗണിക്കപ്പെടുന്നു. ഇത്രയും പർവ്വങ്ങളെ അനേകം ഉപപർവ്വങ്ങളായും ഇവയെ വിണ്ടും അദ്ധ്യായങ്ങളായും ഭാഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. രണ്ടായിരത്തിൽപരം അദ്ധ്യായങ്ങളുള്ള വ്യാസമഹാഭാരതത്തിൽ ഒരു ലക്ഷത്തി ഇരുപത്തയ്യായിരത്തോളം ശ്ലോകങ്ങളാണുള്ളത്. തർജ്ജമ ചെയ്യപ്പെടുമ്പോഴും വിവിധ ഭേദങ്ങളിൽ മഹാഭാരതം പ്രസിദ്ധീകരിക്കുമ്പോഴും ശ്ലോകസംഖ്യകളിൽ ചില മാറ്റങ്ങൾ വരുന്നതായി കണ്ടിട്ടുണ്ട്.

മഹാഭാരതത്തിലെ 18 പർവ്വങ്ങൾ യഥാക്രമം ആദിപർവ്വം, സഭാപർവ്വം, വനപർവ്വം, വിരാടപർവ്വം, ഉദ്യോഗപർവ്വം, ഭീഷ്മപർവ്വം, ദ്രോണപർവ്വം, കർണ്ണപർവ്വം, ശല്യപർവ്വം സൗപ്തികപർവ്വം, സ്ത്രീപർവ്വം, ശാന്തിപർവ്വം, അനുശാസനപർവ്വം, അശ്വമേധപർവ്വം, ആശ്രമവാസികാപർവ്വം, മൗസലപർവ്വം, മഹാപ്രസ്ഥാനപർവ്വം, സ്വർഗാരോഹണപർവ്വം എന്നിവയാണ്. പർവ്വക്രമത്തിൽ മഹാഭാരതകഥ ഇപ്രകാരമാണ്. ആദിപർവ്വം : പതിനെട്ട് ഉപപർവ്വങ്ങളിലായി 248 അദ്ധ്യായങ്ങളാണ് ആദിപർവ്വത്തിലുള്ളത്. വ്യാസവിവരണപ്രകാരം മഹാഗണപതിയുടെ മഹാഭാരതരചന, ഭാരത കഥാസംഗ്രഹം, തുടർന്ന് കഥാരംഭം, പൗഷ്യരാജസന്നിധിയിലേക്ക് ഒരു കുണ്ഡലം ഗുരുദക്ഷിണക്കായി കൊണ്ടുപോയ ഉത്തമഹർഷിയിൽ നിന്ന് തക്ഷകന്റെ കുണ്ഡലാപഹരണം, തക്ഷകനിൽ നിന്ന് കുണ്ഡലം വീണ്ടെടുത്ത് മഹർഷി നടത്തുന്ന ഗുരുദക്ഷിണ സർപ്പസത്രത്തിലൂടെ തക്ഷകന്റെ വംശനാശം വരുത്തുവാൻ ജനമേജയ രാജനോട് ഉത്തമന്റെ അഭ്യർത്ഥന.

നായിട്ടിനുപോയ പരീക്ഷിത് മഹാരാജൻ ഉന്നം വെച്ച മാൻ അപ്രത്യക്ഷമായപ്പോൾ രാജൻ, മാൻപോയവഴി ഏതെന്ന് ധ്യാനത്തിലിരുന്ന ശമീകമഹർഷിയോടന്വേഷിക്കുന്നു. മറുപടി ലഭിക്കാത്തതിനാൽ ചത്ത പാമ്പിനെ ഋഷിയുടെ കഴിത്തിലിടുന്നു. പിതാവിനെ അപമാനിച്ചതിൽ കുപിതനായ ഋഷിപുത്രൻ ശൃംഗി, പരീക്ഷിത്രാജാവ് സർപദംശനമേറ്റ് മരിക്കുമെന്ന് ശപിക്കുന്നു. സർപദംശത്തിന് പ്രതികാരാഗ്നിയുമായി പരീക്ഷിത്തിന്റെ പുത്രൻ ജനമേജയൻ സർവ്വ സർപ്പങ്ങളുടേയും വംശനാശനത്തിനായി യാഗമാരംഭിക്കുന്നു. സർപ്പസൂത്രത്തിൽ പാണ്ഡവ-കൗരവാദികളുടെ കഥാവിവരണം, ആദിത്യവംശത്തിലെ ശകുന്തള-യയാതി-ഭീഷ്മ-ധൃതരാഷ്ട്ര-പാണ്ഡു-വിദുരാദികളുടെ ജനനകഥകൾ, പാണ്ഡവ-കൗരവാദികളുടെ ജനനം-ബാല്യം-വിദ്യാഭ്യാസം-പരസ്പരകലഹം കലഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ധൃതരാഷ്ട്രവിലാപം, ഗുരുജനങ്ങളായാലും ബന്ധുക്കളായാലും രാജ്യാധികാരിക്കെതിരായി നിന്നാൽ അവരെ നശിപ്പിക്കണമെന്ന കണിക ഉപദേശം. പാണ്ഡവർക്കെതിരെ കൗരവരുടെ ദേഷ്യപ്രകടനം, പാണ്ഡവരുടെ വാരണാവതയാത്ര, ഹിഡുംബവധം, ഘടോൽകച ജനനം, ബകവധം, പാഞ്ചാലദേശത്ത് വസിഷ്ഠദർശനം, ദ്രൗപതീവിവാഹം, തദവസരത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണ സമ്മാനദാനം, അർജുനന്റെ സുഭദ്രാഹരണം, അഗ്നിയിൽ നിന്ന് അർജുനന്റെ ഗാണ്ഡീവസ്വീകരണം, പാണ്ഡവരുടെ മയദർശനം, ഇവയാണ് ആദിപർവ്വത്തിലെ കഥാഭാഗം.

സഭാപർവ്വം : പത്ത് ഉപ പർവ്വങ്ങളായിട്ടാണ് സഭാപർവ്വം വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നത്. അസൂരശില്പിയായ മയന്റെ പാണ്ഡവർക്കുള്ള സഭാനിർമ്മാണം, കൃഷ്ണൻ -പാണ്ഡവർ-സുഹൃത്തുക്കൾ എന്നിവരുടെ സഭാപ്രവേശനം, സഭാമഹത്വവിവരണം, സഭയിൽ പാണ്ഡവരുടെ രാജസുയയാഗം, അസൂര രാജസന്നിധിയിൽ ദന്ദയുദ്ധത്തിലൂടെ ജരാസന്ധവധം. രാജസുയയാഗത്തിന്റെ ഭാഗമായി പാണ്ഡവരുടെ നാലുദിക്കിലേക്കുമുള്ള ജൈത്രയാത്രയും ദിഗ്വിജയവും, യാഗാവസരത്തിലെ ശ്രീകൃഷ്ണപൂജ ദർശിച്ച് ശിശുപാലന്റെ അവഹേളനം, ശ്രീകൃഷ്ണൻ നടത്തുന്ന ശിശുപാലവധം, പാണ്ഡവസഭയിൽ ദുര്യോധനനുണ്ടാകുന്ന സ്ഥലഭ്രംശം കണ്ട് പാഞ്ചാലിയുടെ പൊട്ടിച്ചിരി, ശകുനിയുടെ ഉപദേശപ്രകാരം കുരുപാണ്ഡവരുടെ ചുതുകളി, കള്ളക്കളിയിലൂടെ ദുര്യോധനജയം, ചുതുകളിയിൽ പണയംവെച്ച പാഞ്ചാലിയെ പാണ്ഡവസഭയിൽ വെച്ച് ചിരിച്ചവഹേളിച്ചതിന് വസ്ത്രാക്ഷേപം നടത്തി അക്ഷേപിക്കുന്നു. ദുര്യോധനന്റെ ദാസിയായാകുവാൻ പാഞ്ചാലിയോട് കർണന്റെ അവഹേളനാരൂപത്തിലുള്ള ഉപദേശം, കൗരവ

സഭയിൽ കണ്ട് ദുശ്ശക്തന്മാർ വിവരിച്ച് ഗാന്ധിയും വിദ്വേഷം പാണ്ഡവരെ മോചിപ്പിക്കുവാൻ ധൃതരാഷ്ട്രർക്ക് നൽകുന്ന ഉപദേശം, ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിലേക്കു തിരിച്ചു വന്ന പാണ്ഡവരെ വീണ്ടും ചുതിനു ക്ഷണിച്ച് പരാജയപ്പെടുത്തി 12 വർഷം വനവാസയാത്രയ്ക്കയക്കുന്ന തുമാണ് ഈ പർവ്വത്തിലെ കഥാസാരം.

വനപർവ്വം : 22 ഉപപർവ്വങ്ങളിലായി 315 അദ്ധ്യായങ്ങളാണിതിലുള്ളത്. പാണ്ഡവരുടെ കാമ്യകവനയാത്ര, പാണ്ഡവരെ വധിക്കുവാൻ ദുര്യോധനാദികൾ നടത്തുന്ന ശ്രമം, പാണ്ഡവരുടെ മഹത്വം വർണ്ണിക്കുവാൻ വിദ്വരൻ വിവരിക്കുന്ന കിർമ്മീര രാക്ഷസവധ ചരിതം, വനത്തിൽവെച്ച് കൃഷ്ണദർശനം, അനേകം മഹർഷിമാർ പാണ്ഡവർക്ക് നൽകുന്ന ധർമ്മോപദേശം, ശിവതപസിലൂടെ അർജ്ജുനന്റെ പാശുപതാസ്ത്ര സ്വീകരണം, ബൃഹദശ്വൻ പാണ്ഡവർക്ക് വിവരിക്കുന്ന നളചരിതകഥ, ഭാരതത്തിലെ പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങൾ, നദികൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് നാരദൻ നൽകുന്ന സുദീർഘവിവരണം, പാണ്ഡവാദികളുടെ സുദീർഘമായ അനേകം തീർത്ഥയാത്രകൾ, അഗസ്ത്യ-ഋഷ്യശൃംഗ തുടങ്ങിയ പ്രസിദ്ധരായ അനവധി ഋഷിമാരുടെ ചരിതവർണ്ണനം, പാണ്ഡവരുടെ കുബേരരാജധാനീവാസം, ഇന്ദ്രലോകത്ത് നിന്ന് അർജ്ജുനന്റെ വരവ്, മാർക്കണ്ഡേയമുനി ദർശനം, അനേകം മഹർഷിമാരെ കുറിച്ചും രാജവംശത്തെക്കുറിച്ചും മാർക്കണ്ഡേയൻ നൽകുന്ന ഉപദേശം, വനത്തിലൂടെ യാത്രചെയ്ത കൗരവാദികളെ ഗന്ധർവാദികളിൽ നിന്ന് പാണ്ഡവർ മോചിപ്പിക്കുന്ന സംഭവം അറിഞ്ഞ ഭീഷ്മരുടെ സദുപദേശം, ദുര്യോധനന്റെ വൈഷ്ണവയാഗം, പാണ്ഡവർക്ക് വ്യാസൻ നൽകുന്ന സാരോപദേശം, പാണ്ഡാലിയെ അപഹരിച്ച രാക്ഷസന്മാരെ ഭീമൻ വധിക്കുന്നത്. പാണ്ഡവരെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ മാർക്കണ്ഡേയൻ നൽകുന്ന സുദീർഘമായ രാമായണകഥയും, സത്യവാൻ സാവിത്രി കഥയും, കർണ്ണൻ തന്റെ കവചം ബ്രഹ്മണരുപത്തിൽ വന്ന് ഇന്ദ്രനു ദാനം ചെയ്തകഥ, അനുവാദമില്ലാതെ യക്ഷസരസിൽ നിന്ന് ജലപാനം നടത്തിയ പാണ്ഡവസഹോദരങ്ങൾക്കുണ്ടായ അനുഭവ വിവരണം, എന്നീ കഥാഭാഗം ഈ പർവ്വത്തിൽ വിവരിക്കുന്നു.

വിരാടപർവ്വം : പാണ്ഡവരുടെ വനവാസമാണ് 72 അദ്ധ്യായ വിഷയങ്ങൾ. വിരാടരാജസന്നിധിയിൽ പാണ്ഡവരുടെ അജ്ഞാതവാസം, പാണ്ഡാലിയെ അപഹരിച്ച കീചകന്റെ വധം, ത്രിഗർത്ത രാജാവിന്റെ വിരാടദേശാക്രമം, വിരാടദേശം ആക്രമിച്ച ദുര്യോധന സേനയെ വേഷപ്രച്ഛന്നരായ പാണ്ഡവർ പരാജയപ്പെടുത്തുന്നു. അജ്ഞാതവാസത്തിനുശേഷം വിരാടരാജപുത്രി ഉത്തരയെ അർജ്ജുനപുത്രൻ അഭിമന്യു

വിവാഹം കഴിക്കണമെന്നഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു. വിരാടപർവ്വത്തിലെ കഥാ സാരം ഇത്രയുമാണ്.

ഉദ്യോഗപർവ്വം : പത്ത് ഉപ പർവ്വങ്ങളിലായി 198 അദ്ധ്യായങ്ങളാണ് ഈ പർവ്വത്തിലുള്ളത്. വനവാസം കഴിഞ്ഞ പാണ്ഡവർക്ക് ഇന്ദ്ര പ്രസ്ഥം തിരിച്ചു നൽകണമെന്ന ബ്രഹ്മണദൂതസന്ദേശം, തുടർന്ന് പാണ്ഡവരുടെ അവകാശം നേടുവാൻ യുദ്ധം ചെയ്യുവാനും സന്നദ്ധരാണെന്ന കൃഷ്ണസന്ദേശം, പാണ്ഡവ-കൗരവപക്ഷങ്ങളുടെ യുദ്ധ സന്നാഹം, യാദവസൈന്യം വേണമെന്ന കൃഷ്ണനോടുള്ള കൗരവ അഭ്യർത്ഥന, യുദ്ധം ഒഴിവാക്കാനായി കൗരവസഭയിലേക്ക് ശ്രീകൃഷ്ണദൂത്, കൗരവസഭയിൽ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വീകരണവും മഹർഷിമാരുടെ കൃഷ്ണമാഹാത്മ്യവർണനവും, കൗരവദുഷ്ടാന്ത്യം ആപത്തു വരുത്തുമെന്ന് ഋഷിമാരുടെ ഉപദേശം, കൃഷ്ണനെ പിടിച്ചുകെട്ടുവാനുള്ള ദുര്യോധനഭീഷണി, കൃഷ്ണന്റെ വിശ്വരൂപദർശനം, യുദ്ധത്തിന് തയ്യാറാകുവാൻ ധർമ്മപുത്രർക്ക് കുന്തിയുടെ സന്ദേശം, പാണ്ഡവപക്ഷം ചേരുവാൻ കർണ്ണനോട് കുന്തിയുടെ അഭ്യർത്ഥന, ശ്രീകൃഷ്ണനേതൃത്വത്തിൽ പാണ്ഡവസൈന്യസജ്ജീകരണം.

ഇരുപക്ഷസൈന്യങ്ങളുടെയും കുരുക്ഷേത്രപ്രവേശനം, ബലഭദ്രന്റെ തീർത്ഥയാത്ര, ദിവ്യദൃഷ്ടിയിലൂടെ സഞ്ജയന്റെ യുദ്ധ വിവരണം, കൗരവമുഖ്യരെക്കുറിച്ച് ഭീഷ്മർ നൽകുന്ന വിവരണം, ശിഖണ്ഡിയുടെ പൂർവ്വജന്മകഥ-ഇത്രയുമാണ് ഉദ്യോഗപർവ്വകഥാസാരം.

ഭീഷ്മപർവ്വം : നാല് ഉപപർവ്വങ്ങളായി 122 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ ഭീഷ്മ പിതാമഹന്റെ സേനാനായകത്വത്തിൽ നടക്കുന്ന യുദ്ധവിവരണമാണി പർവ്വം. ദിവ്യദൃഷ്ടിയാൽ സഞ്ജയൻ നൽകുന്ന വിവരണം, ഭാരതഭൂമിയുടെ വിവരണം, യുദ്ധഭൂവർണനം, ഇരുസേനകളുടെയും ശക്തന്മാരുടേയും വിസ്തരിച്ചുള്ള വിവരണം, ശ്രീകൃഷ്ണൻ നൽകുന്ന ഗീതോപദേശം, 9-ാം ദിവസം അർജ്ജുന ശരങ്ങളേറ്റ് ഭീഷ്മർ ശരശയ്യയിൽ കിടക്കുന്നതുവരെ നടക്കുന്ന യുദ്ധത്തിന്റെ സുദീർഘമായ വിവരണം, ദേഹത്യാഗത്തിന് ഉത്തരായണവും പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് ഭീഷ്മരുടെ ശരശയ്യാശയനം.

ദ്രോണപർവ്വം എട്ട് ഉപപർവ്വങ്ങളിലായി 204 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ ദ്രോണ നേതൃത്വത്തിലെ യുദ്ധവിവരണം, ഭയാങ്കരമായ യുദ്ധം, യുദ്ധത്തിൽ വധിക്കുന്നവരുടെയും വധിക്കപ്പെടുന്നവരുടെയും വിവരണം, ധൃതരാഷ്ട്രവിലാപം, രാത്രികളുടെ ചരിതം, അഭിമന്യുവധം, ജയദ്രഥവധം, പുത്രശോകത്താൽ തളർന്ന ദ്രോണന്റെ വധം.

കർണ്ണപർവ്വം : ഈ പർവ്വത്തിൽ 97 അദ്ധ്യായങ്ങളിലായി ഉപപർവ്വങ്ങളില്ലാതെ കർണ്ണനേതൃത്വത്തിലുള്ള യുദ്ധവിവരണം നൽകുന്നു. യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ച ഇരുപക്ഷത്തിലെയും പ്രധാനികളുടെ ചരിത്രം സഞ്ജയൻ ധൃതരാഷ്ട്രർക്ക് കേൾപ്പിക്കുന്ന. തുടർന്ന് 16-ാം ദിവസയുദ്ധവിവരണം, ശല്യരുടെ കർണ്ണസാരഥ്യം, ദുശ്ശാസനവധം തുടർന്ന് കർണ്ണശിരചേരദം.

ശല്യപർവ്വം : മൂന്ന് ഉപപർവ്വങ്ങളിലായി 65 അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ ശല്യരുടെ സേനാനായകത്വത്തിലുള്ള യുദ്ധവിവരണമാണ് വിഷയം. പാണ്ഡവരുമായി സന്ധിയാണ് ഉത്തമമെന്ന കൃപരുടെയും ആശ്വതഥാമാവിന്റെയും ഉപദേശം സ്വീകരിക്കാതെ ശല്യരുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള യുദ്ധം, 18-ാം ദിവസയുദ്ധത്തിൽ ധർമ്മപുത്രർ നടത്തുന്ന ശല്യവധം, കൗരവസൈന്യപലായനം, ദുര്യോധനന്റെ പലായനം, ദുര്യോധനനുമായി പാണ്ഡവരുടെ അവസാനയുദ്ധം, ഗദായുദ്ധത്തിൽ ദുര്യോധനപരാജയം, തീർത്ഥയാത്ര കഴിഞ്ഞെത്തിയ ബലരാമന്റെ യാത്രാവിവരണം.

സൗപ്തികപർവ്വം : രണ്ട് ഉപപർവ്വങ്ങളിലായി 18 അദ്ധ്യായങ്ങളാണിതിലുള്ളത്. രാത്രിയിൽ ഉറങ്ങിക്കിടന്ന പാണ്ഡവരെ അശ്വതഥാമാവിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ആക്രമിക്കുന്നു. പാണ്ഡവ വീരരിൽ ചിലരുടെ വധം. ഗംഗാതടത്തിൽ വെച്ച് ഭീമ-അശ്വതഥാമായുദ്ധം, യുദ്ധാന്ത്യത്തിൽ വ്യാസന്റെ ശാന്തിക്കുള്ള അഭ്യർത്ഥന, അശ്വതഥാമാവിന്റെ വനവാസം.

സ്ത്രീപർവ്വം : രണ്ട് ഉപപർവ്വങ്ങളാണിതിലുള്ളത്. ധൃതരാഷ്ട്രവിലാപം, യാദവവംശത്തിന്റെ സർവ്വനാശത്തിന് ഗാന്ധാരിശാപം, ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ ഭീമാലിംഗനം, 27 അദ്ധ്യായങ്ങളിലെ കതാസാരമിതാണ്.

ശാന്തിപർവ്വം : സുദീർഘമായ 366 അദ്ധ്യായങ്ങൾ രണ്ടുപർവ്വങ്ങളിലായി വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. വാനപ്രസ്ഥത്തിനൊരുങ്ങിയ ധർമ്മപുത്രരെ രാജ്യഭാരം ഏൽപ്പിക്കാൻ മഹർഷിമാർ നൽകുന്ന ഉപദേശം, പാണ്ഡവരുടെ ഹസ്തിനപുരപ്രവേശനം, ധർമ്മപുത്രരാജാഭിഷേകം, രാജ്യഭാരത്തെക്കുറിച്ചും രാജാവ് അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട സർവ്വധർമ്മതത്വങ്ങളും തത്വശാസ്ത്രങ്ങളും ചേർത്ത് ഭീഷ്മർ നൽകുന്ന സുദീർഘമായ ഉപദേശം.

അനുശാസനപർവ്വം : രണ്ടു പർവ്വങ്ങളിലായി 178 അദ്ധ്യായങ്ങളടങ്ങുന്നതാണ് ഈ പർവ്വം. ഭീഷ്മരുടെ ഉപദേശം, വർണ്ണധർമ്മം, കർമ്മഫലം, പാപങ്ങൾ, ഗൃഹ്യകർമ്മങ്ങൾ, ദാനമഹത്വം, യജ്ഞമഹത്വം, ഉപാസനാവിധികൾ, ഭക്ഷ്യ അഭക്ഷ്യദ്രവ്യങ്ങൾ, ധർമ്മതത്വം, പുത്ര

ധർമ്മം, നീതിസാരം, ആശ്രമധർമ്മം, പുരോഹിതധർമ്മം ഭരണരീതികൾ, ധർമ്മയുദ്ധം, സൈന്യസന്നാഹം, ദണ്ഡനീതി, ജീവാത്മപരമാത്മതത്വം, ജ്ഞിമഹത്വം, യുഗധർമ്മം, ബ്രഹ്മപ്രളയം തുടങ്ങി അനവധി വിഷയങ്ങളാണ് ഭീഷ്മോപദേശത്തിൽ വരുന്നത്. തുടർന്ന് ഭീഷ്മാചാര്യരുടെ മൃത്യുവിവരണം.

അശ്വമേധികാപർവ്വം : പ്രഗത്ഭരായ സർവ്വരും വധിക്കപ്പെട്ടതോർത്ത് ദുഃഖിക്കുന്ന ധർമ്മപുത്രരെ ആശ്വസിപ്പിക്കുന്നത്, ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ദ്വാരകയാത്ര, യാത്രക്കുമുമ്പ് ധർമ്മപുത്രർക്ക് കൃഷ്ണൻ നൽകുന്ന സുദീർഘമായ ഉപദേശം, ദ്വാരകയിലെത്തിയ കൃഷ്ണൻ വസുദേവർക്ക് നൽകുന്ന ഭാരതയുദ്ധവിവരണം, ധർമ്മപുത്രരുടെ അശ്വമേധയാഗം, അശ്വമേധയാഗത്തെ പുച്ഛിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു കീരിയുടെ വിവരണം, കീരിയുടെ പൂർവ്വജന്മകഥ, ഇവയാണ് 92 അദ്ധ്യായവിഷയങ്ങൾ.

ആശ്രമവാസികപർവ്വം : മൂന്ന് ഉപപർവ്വങ്ങളിലായി 39 അദ്ധ്യായങ്ങളടങ്ങുന്നതാണ് ആശ്രമവാസികപർവ്വം. ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ ഹിതമനുസരിച്ചുള്ള പാണ്ഡവരുടെ ഭരണം, ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ വനവാസം, വനവാസത്തിനുമുമ്പുള്ള ധർമ്മോപദേശം, ശതയുപാശ്രമത്തിൽ ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ തപസ്, വ്യാസന്റെ വിദൂരചരിതവർണനം, ഗാന്ധാരിയുടെ അഗ്രഹപ്രകാരം കുരുക്ഷേത്രത്തിൽ മരിച്ചവരെ ഗംഗാതടത്തിൽ വ്യാസൻ കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. കാട്ടുതീയിൽപ്പെട്ട ധൃതരാഷ്ട്രദാകളുടെ മരണം, ധർമ്മപുത്രർ നടത്തുന്ന അന്ത്യകർമ്മങ്ങൾ.

മൗസലപർവ്വം : എട്ട് അദ്ധ്യായങ്ങൾ മാത്രമടങ്ങുന്നതാണ് ഈ പർവ്വം. മഹർഷിമാരുടെ ശാപത്താൽ സാംബന്റെ ഗർഭത്തിൽ പിറന്ന ദണ്ഡനിമിത്തമുള്ള യാദവവംശനാശം, യാദവനാശത്തെക്കുറിച്ച് ദാരുകന്റെ സന്ദേശം, ശ്രീകൃഷ്ണ ബലരാമ വാനപ്രസ്ഥം, ദ്വാരകയിൽ അവശേഷിക്കുന്നവരുമായി അർജ്ജുനന്റെ ഹസ്തിനപുരയാത്ര.

മഹാപ്രസ്ഥാനികപർവ്വം : മൂന്ന് അദ്ധ്യായങ്ങൾ മാത്രമുള്ള ഈ പർവ്വത്തിൽ പാണ്ഡവരുടെ മഹാപ്രസ്ഥാനം വിവരിക്കുന്നു. മഹാപ്രസ്ഥാനയാത്രാമധ്യേ പാണ്ഡവസോദരരുടെ പതനം, ധർമ്മപുത്രരുടെ സ്വർഗഗമനം.

സ്വർഗാരോഹണപർവ്വം : പാണ്ഡവ-കൗരവാദികളുടെ സ്വർഗവാസമാണ് 5 അദ്ധ്യായങ്ങളിലെ വിവരണം. ദുര്യോദനാദികളുടെ സ്വർഗവാസം, പാണ്ഡവരുടെ മായാനരകവാസം, ദേവഗംഗയിൽ മുങ്ങിയ ധർമ്മപുത്രരുടെ ദിവ്യസ്ഥാന ലബ്ധി.

ഇക്കഥകൾ കേട്ട ജയമേജയൻ വൈശമ്പായനനെ വണങ്ങി സസന്തോഷം രാജ്യപാലനം ചെയ്യുന്നു.

ഭാരതീയ ആത്മീയ-വൈദിക-ഭൗതിക-ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളുടെ ജീവിതാനുഭവത്തിലൂടെയുള്ള പ്രായോഗികവിവരണം മഹാഭാരതത്തിൽ കാണാം. യാഗകർമ്മങ്ങൾ, ഉപനിഷത്തിലെ തത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ, പുരാണങ്ങളിലെ കഥകൾ, സ്മൃതികളിലെ രാജ്യപരിപാലന നിയമങ്ങൾ, വേദാംഗങ്ങളിലെ പ്രായോഗിക വിവരണങ്ങൾ, അർത്ഥശാസ്ത്രത്തിലെ രാജ്യനീതി, ധനുർവേദത്തിലെ യുദ്ധവിവരണം, എല്ലാം വ്സ്തുനിഷ്ഠമായി ചൈതന്യവത്തായി കുരുപാണ്ഡവചരിത്രങ്ങളിൽ വിവരിക്കുന്നു. നന്മതിന്മകളുടെ ശക്തിയും അശക്തിയും, അന്ത്യത്തിൽ നന്മകളുടെ സമ്പൂർണ്ണവിജയവും ഉത്ഘോഷിക്കുന്ന ജീവിതചൈതന്യവത്തായ കഥയത്രെ വ്യാസമഹാഭാരതം. ഏതാണ്ടെല്ലാ ഭാരതീയ കഥാശ്രോതസ്സുകൾക്കും ഈ ആധുനിക കാലഘട്ടത്തിൽപ്പോലും ഒരിക്കലും വറ്റാത്ത നീരുറവയാണ് മഹാഭാരതം.

കഥകളിലൂടെയും, അനുഭവങ്ങളിലൂടെയും, ഉപദേശങ്ങളിലൂടെയും, വിവരങ്ങളിലൂടെയും ഭാരതീയ ചൈതന്യകത്തിന്റെ ആത്മീയ-ഭൗതിക-ശാസ്ത്ര-സാമൂഹിക-സാങ്കേതിക വിജ്ഞാനങ്ങൾ ലളിതമായ ഭാഷയിൽ ബുദ്ധിയും, യുക്തിയും ശാസ്ത്രവുമുപയോഗിച്ച് വിശകലനം ചെയ്ത് പഠിക്കുവാനാണ് പുരാണങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുള്ളത്. പുരാണത്തിൽ ആർ, ആരോട്, എപ്പോൾ, എന്തിന്, എങ്ങിനെ, പറയുന്നു എന്നുള്ളതല്ല പ്രധാനമുള്ള കാര്യം; എന്ത് പറയുന്നു അത് നമുക്കെങ്ങിനെ പ്രയോജനപ്പെടുത്താം എന്നുള്ളതാണ് പുരാണത്തിന്റെ സമകാലീന പ്രസക്തി. അത്തരത്തിലുള്ള വികുലനത്തിലൂടെ വേണം ഓരോ പുരാണവും സ്വയം വിശകലനം ചെയ്ത് പഠിച്ച് പഠിപ്പിക്കേണ്ടത്.

പുരാണ സംഗ്രഹത്തിൽ

വിഷ്ണു - നാരദീയ - ഭവിഷ്യ - ഗരുഡ - അഗ്നി -
ഭാഗവത - ശിവ - മാർക്കണ്ഡേയ - ലിംഗ - ബ്രഹ്മ
വൈവർത്ത - ഉത്സ്യ - കുർമ്മ - വരാഹ - വാമന -
സ്കന്ദ - ബ്രഹ്മാണ്ഡ - പത്മ - വായു - സാംബ -
ദേവീ ഭാഗവത - കാലിക - നാരദ - ഹരിവംശ -
വിഷ്ണുധർമ്മോത്തര - കൽകി - മുൽഗല - ആദി
- ആത്മ - ബ്രഹ്മ - വിഷ്ണു ധർമ്മ - നാസിഹ -
ക്രിയാ യോഗ - ബൃഹദ് നാരദീയ പുരാണം രാമാ
യണം - മഹാഭാരതം

ഇവയുടെ സംഗ്രഹം

